

PUB. OVIDII
NASONIS
De TRISTIBUS
LIBRI V. ¹¹

Cum ANNOTATIONIBUS
minimè rejiciendis.

*Ex collatione exemplarium, à quam-
plurimis mendis purgati.*

LONDINI,
Excudebat Johannes Macosk, pro
Societate STATIONARIORUM.

1653.

PUB. OVID. NASONIS
De Tristibus. Lib. I.

ELEGIA I.

Alloquitur librum ut Romam vadat, & quid
ei faciendum sit admonet.

PArve (nec invideo) sine me liber ibis in urbem;
Hei mihi, *quod domino non licet ire tuo!
Vade, sed incultus, qualem decet exulis esse;
Infelix habitum temporis hujus habe.
Nec te purpureo velent vaccinia succo;
Non est conveniens lustribus ille color:
Nec titulus minio, nec cedro charta notetur;
Candida nec nigra cornua fronte geras,
Nec fragili gemina poliantur pumice frontes,
Hirsutus *passis ut videre comis.
Felices orant hæc instrumenta libellos;
Fortuna memorem te decet esse mea.
Neve liturarum pudeat; qui viderit illas,
De lacrymis factas sentiat esse meis.
Vade liber, verbisq; meis loca grata saluta;
Contingam certe quo licet illa pede.
Si quis, ut in populo nostri non immemor illo,
Si quis, qui quid agam forte requireret, erit:
Vivere me *dices, salvum tamen esse negabis; *Dicas.
Id quoque quod vivam munus habere Dei.
Atq; ita tu tacitus quarenti plura; legendum:
Ne *qua non opus est forte loquare cave. *Quod o.
Protinus admonitus repetet mea crimina lector, pus non.
Et peragar populi publicus ore reus.
Tu cave defendas, quamvis mordebere dictis;
Causa patrocinio non bona major erit.
Invenies aliquem, qui me suspiret ademptum,
Crimina nec fideis perlegat ista genis.
Tacitus secum, ne quis malus audiat, optet,
Sit mea, leniso Casare, poena levis.

Ex Tomo
Romam.
* Quo.

Cedrina
oleo char-
tas contra
cariem il-
linebant.
* Sparfis.

TRISTIUM

Nos quoq; quisquis eris, nè sit miser ipse presca-
Placatus miseris qui volet esse Deos : (mur.)
Quaę volet, rata sint ; ablataq; principis ira
Sedibus in patriis dei mihi posse mori.
Us peragas mandata liber, culpabere forsan;
Ingenitq; minor laude ferere mei.

Judicis of- *Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum*
ficiam. *Quarere: quasito tempore tutus eris.*

Alacritas Carmina proveniunt animo deducta sereno :
ad poema- Nubila sunt subitis tempora nostra malis.

Carmina secessum scribenis & oīa quarunt:
Me mare, me venti, me fera jactat hyems.
Carminibus metus omnis abest: ego perditus ens
Hæsurum jugulo jam puto, jamq; meo.

Hæc quoq̃, quæ facio, iudex mirabitur æquum.
Scriptaq̃ cum venia qualiacunq̃ leget.

Da mihi Mæoniden, & tot circumspice casus;
Ingenium tantis excidet omne malis.

Deniq; securus fama liber ire memento,
Nec tibi sit læto displicuisse pudor.

Non ita se nobis præbet Fortuna secundam,
Ut tibi sit ratio laudis habenda tuæ.

Donec eram sospes, tituli tangebam amore,
Quarendiq; mihi nominis ardor erat.

Sodium Carmina nunc simulo, studiumq; quod obfuit odi
obfuit O. Sit satis ingenio sic fuga parata meo.

* Possim Dii facerent * posses non meus esse liber.

nunc. Nec te, quod venias magnam peregrinus in
 Ignotum populo posse venire pura. (ben)

* Liqueur. De titulo carcas, ipso noscere colore;
Diffimulare velis te * licet esse meum.

Clām tamen intrato, nè te mea carmina ledam
Non sunt ut quondam plene faveris erant.

*Si quis erit, qui se, quod sis meae, esse legendum
Non putet, è gremio revocatus, suo*

Insipice, die, vitulum; non sum propter amorē
Quod merui po-
tius, sed propter pudicē pudorē.

Foreign expelles of ...
Sunderland ...

Leti a-
morunt
obseruat
e. d. c.

Ignoscant angusta mihi loca, diuq; locorum :

Venit in hoc illa fulmen ab arce caput.

Esse quidem memini mitissima sedibus illis

Numina ; sed timeo qui nocuere deos.

Terretur minimo pennæ stridore columba

Unguibus, accipiter, saucia facta tuâ.

Nec procul à stabulis audet discedere, si qua

Excussa est auidi dentibus agna lupi.

Vitaret cælum Phaëthon, si viveret ; & quos

Optarat stultè, tangere nollat equos.

Me quoq; , quæ sensu, fateor Jovis arma timere :

Me reor infesto, cum tonat, igne peti.

Quicunq; Argolica de classe Capharea fugit,

Semper ab Euboicis vela retorquet aquis :

Et mea cymba semel vastâ percussa procellâ,

Illum, quo laesa est, horret adire locum.

Ergo cave liber, & timidâ circumspice mente,

Et satis à media sit tibi plebe legi.

Dum petit infirmis nimium sublimia pennis

Icarus, Icaris nomina fecit aquis.

Difficile est tamen hîc remis utaris, an aurâ,

Dicere : consilium resq; , locusq; dabunt.

Si poteris vacuo tradi, si cuncta videbis

Mitior, si vires fregerit ira suas :

Si quis erit qui te dubitantem & adire timemè

Tradat, & antè tamen pauca loquatur, adi.

Luce bonâ, dominoq; tuo felicior ipso,

Pervenias illuc, & mala nostra leves.

Namq; ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,

Solum Achilleo tollere more potest.

Tantum nè noceas, dum vis predesse, videro :

(Nam spes est animi nostra timore minor)

Quaq; quiescebat, ne mora resaviant ira,

Et pœnæ tu sis altera causa, cave.

Cum tamen in nostrum fueris penetrabile receptus,

Contigerisq; tuam, scrinia parva, domum ;

Aspicias illuc positos ex ordine fratres,

Quos studium cunctos evigilavit idem :

Cætera turba palàm titulos ostendit apertos,

Et sua detestâ nomina fronte geris :

Icari ex-
emplum.

Occasio-
nes in
dandis li-
teris qua-
rendæ.

Sunt enim
& ingeni-
orum li-
beri.

Libri a-
m rii.

Tres procul obscurâ latitantes parte videbîs ;
Hi quoq; quod nemo nescit, amare docent :
Hos tu vel fugias ; vel, si satis oris habebis,
Oedipodas facito, Telegonosq; voces :
Deq; tribus moneo, si qua est tibi cura parentis,
Ne quæquam, quamvis ipse docebit, ames.
Sunt quoq; mutata ter quinq; volumina formæ ;
Nuper ab exequiis carmina rapta meis :

Mertimor-
phoses O.
vidii.

His mando dicas, inter mutata referri
Fortuna vultum corpora posse meæ.
Namq; ea dissimilis subito est effecta priori,
Flendaq; nunc, aliquo tempore læta fuit.
Plura quidem mandare tibi, si quæris, habebam
Sed vereor tarda causa fuisse moræ.
Et si quæ subeunt tecum liber omnia ferres,
Sarcina laturo magna faturus eras.
Longa via est, proceræ ; nobis habitabitur orbis
Ultimus, à terrâ terra remota meâ.

ELEGIA II.

Supplicatio ad deos, ut ab imminente naufragio
cum in clivum serventur.

Dii maris & cali (quid enim nisi vota super
solvere quassata parcite mēbra raris: (sui)
Nec precor magni subscribere Caesaris ira ;
Sæpe premente deo fert deus aliter opem.
Mulciber in Trojam, pro Troja stabat Apollo ;
Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.
Oderat Æneam propior Saturnia Turno ;
Ille tamen Veneris numine tutus erat.
Sæpe ferox cantum petiit Neptunus Ulyssæ ;
Eripuit patruo sæpe Minerva suo.
Et nobis aliquod (quamvis distamus ab illis)
Quis verax, iratio, numen adesse, Deo ?
Verba miser frustra non prescientia perdo :
Ipsa graves spargunt ora loquentis aquæ ;
Terribiliq; Notus jactat mea verba, & precesq;
Ad quos mittimur, non sinit ire deos.
Ergo iidem venti, nō causâ laxat in unâ,
Velut nescite quid vota q; nostra ferunt.

LIBER I.

Me miserum! quanti montes volvantur aquarum!

Jam jam racturos sidera summa putes.

Quanta diducto subsidunt aquore valles?

Jam jam racturos tartara nigra putes.

*Quocumq; aspicio, nihil est nisi pontus & *aër;*

Fluctibus hic ramidus, nubibus ille minax.

Inter utrumq; fremant immani murmure venti;

Nescit, cui domino pareat, unda maris.

Nam modo purpureo vires capit Eurys ab Ortus;

Nunc Zephyrus sero vespere missus adest:

Nunc gelidus siccâ Boreas baccharur ab Arcto:

Nunc Notus adversâ praelia fronte gerit.

Recter in incerto est, nec quid fugiâve, petiâve,

Invenit: ambigua ars stupet ipsa malis.

Scilicet occidimus; nec spes est ulla salutis;

Dumq; loquor, vultus obruet unda meos.

Opprimet hanc animam fluctus; frustra q; perenni

Ore necaturas accipiemus aquas.

At pia nil aliud quam me dolens exule conjux;

Hoc unum nostri scitq; gemitq; mali.

Nescit in immenso jactari corpora ponto;

Nescit agi ventis; nescit adesse necem;

O bene, quod non sum tecum conscendere passus;

Nè mihi mors misero bis patienda foret!

At nunc, ut peream, quoniam caret illa periclo,

Dimidia corâ parte superstes ero.

Hei mihi! quàm celeri micuerunt nubila flammâ!

Quantus ab æthereo personat axe fragor!

Nec locius laterum tabule feriuntur ab undis,

Quàm grave balistæ moenia pulsât onus.

Qui venit hic fluctus, fluctus supereminet omnes:

Posterior nono est, undecimq; prior.

Non lethum timeo; genus est miserabile lethi:

Demite naufragium, mors mihi manus erit.

Est aliquid, fatoq; suo ferroq; cadentem

In solida moriens ponere corpus humo:

Et mandare suis aliqua, & sperare sepulcrum,

Et non aquoreis piscibus esse cibum.

Fingit me dignum tali nece: non ego solus

Hic ubor; Immeritos cur mea pœna trahit?

Hypocor-
le. Mare
Scythicum
* Æther.

Conjux
Natonis.

Decuma-
tum flacc
tum inel-
ligit.

Mare
multis pro
sepulcro.

Pro superi, viridesq; Dii, quibus aquora curae!

Viraq; jam vestras sistite turba minas :

Quamq; dedit ultam mitissima Caesaris ira,

Hanc finite infelix in loca iussa feram.

Si, quoniam merui pœnam, me perdere vultis :

Culpa mea est, ipso iudice, morte minor.

Mittere me Stygias si jam voluisset ad undas

Caesar, in hoc vestra non eguisset ope.

Est illi nostri non invidiosa cruoris

Copia : quodq; dedit, cum volet, ipse feret.

Vos modò, quos certè nullo, puto, crimine lasi,

Contenti nostris jam precor este malis.

Nec tamen, ut cuncti miserum servare velitis,

Quod periit, salvum jam caput esse potest.

Ut mare subsidat, ventisq; ferentibus utar,

Ut mihi parcatis, non minus exul ero.

Non ego divitias avidus sine fine parandi,

Latum mutandis mercibus aquor aro :

Naso A- *Nec peto, quas quondã petii studiosus, Athenas,*

thenis. *Oppida non Asia, non mihi visa prius :*

eruditus. *Non ut Alexandri claram delatus in urbem,*

Alexan- *Delicias videam, Nile jocose, tuas.*

drinas De- *Quod facile est, opto ventos (quis credere possit?)*

licias *Sarmatis est tellus, quam mea vela petunt.*

Quintilia- *Obligor ut tangam laevi fera littora Ponti,*

nus vocat. *Quodq; sit à patria jam fuga tarda queror.*

Nescio quo videam positos ut in orbe Tomitas,

Exilii facio per mea vota viam.

Si me diligitis, tantos compescite fluctus,

Prouaq; sint nostra numina vestra rati.

Sen magis odistis, iussa me advertite terræ ;

Supplicii *Supplicii pars est in regione mori.* (i)

pars pere- *Ferte (quid hic facio?) rapidi mea corpora ven-*

grinarii *Ausonios fines cur mea vela vident ?*

Noluit hoc Caesar ; quid, quem fugat ille, teneat

Aspiciat vultus Pontica terra meos.

Et jubet, & merui ; nec qua damnaverit ille

Crimina, defendi fas se piissime puro.

Si tamen acta Deos nunquam mortalia fallunt

A culpa facinus scitis abesse mea.

Immo ita si scitis, si me meus abstulit error,
 & tanta mens nobis, non scelerata fuit:
 Quid licet è minimis, domui si facimus illi;
 Si satis Augusti publica iussa mihi.
 Hoc dace si duxi felicia secula, pro quo
 Casare iura, piis Caesaribusq; dedi.
 Si fuit hic animus nobis, ita parcite divi;
 Sin minus, alta cadens obruat unda caput.
 Fallor? an incipiunt gravida evanescere nubes?
 Victaq; mutati frangitur ira maris?
 Non casu vos, sed sub conditione vocati,
 Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem.

Error is
 qualis fue-
 rit, non-
 dum li-
 quet inter
 gramma-
 ticos.

ELEGIA III.

Ut ex urbe Roma discesserit, nec non conjigis
 & suorum lacrymas immorat.

Cum subit illius tristissima noctis imago,
 Quæ mihi supremum tempus in urbe fuit.
 Cum repeto noctem, quæ tot mihi chara reliqui,
 Labitur ex oculis tunc quoq; gutta meis.
 Jam propè lux aderat, quæ me discedere Caesar
 Finibus extrema jusserat Ausoniæ.
 Nec mens, nec spatium fuerat satis apta parandi;
 Torpuerant longæ pectora nostra moræ
 Non mihi servorum, comites nec curæ legendi,
 Non aptæ profugo vestis, opusq; fuit.
 Non aliter stupui, quàm qui foveis ignibus ictus
 Vivit; & est vita nescius ipse sua.
 Ut tamen hanc animi nubem dolor ipse removit,
 Et tandem sensus convalescere mei:
 Alloquor extremum mæstos abiturus amicos,
 Qui modò de multis unus & alter erant.
 Uxor amans flentem fletu acrius ipsa tenebat,
 Imbre per indignas usq; cadente genas
 Nata procul Libycis aberat diversa sub oris;
 Nec poterat fati certior esse mei.
 Quocunq; aspiceres, luctus gemitusq; sonabant;
 Forma q; non taciti funeris intus erat.
 Fæmura, virq; meo, pueri quoq; funere mærent,
 Inq; domo lacrymas angulus omnis habet.

D'es in-
 dicti exi-

TRISTITUM

Si licet exemplis in parvo grandibus uir ;

Hæc facies Troje, cum caperetur, erat.

Intempe- Jamq; quiescebant voces hominumq; canumq;
sta nox. Lunaq; nocturnos alta regebat equos.

Capitolio Hanc ego suspiciens, & adhuc Capitolia cernens,

conjuncta Quid nostro frustra juncti fuere lari ;

fuit domus Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,

Nasontis. Jamq; oculis nunquam templa videnda meis.

Diisq; relinquendi quos urbs habet alta Quirini,

Eie salutari tempus in omne mihi.

Et quanquam serò clypeum post vulnera sumo,

Autamen hanc odiis exonerate fugam ;

Cælestiq; viro, quis me deceperit error,

Dicite ; pro culpa nè scelus esse putet ;

Ut quæ sentitis, pœna quoq; sentiat auctor ;

Placato possim non miser esse Deo.

Hac prece adoravi superos ego ; pluribus uxor,

Singultu medios impediens sonos.

Illa etiam ante lares sparsis prostrata capillis,

Contigit extructos ore tremente focos.

Multaq; in adversos effudit verba penates,

* Deplo- Pro * deplorato non valitura viri.

ratus.

Jamq; more spatium nox præcipitata negabat ;

Versaq; ab axe suo Parrasis Arctus erat.

Quid facerem ? blando patriæ retinebar amore

Ultima sed jussu nox erat illa fugæ.

Ah quoties aliquo dixi properante, Quid urges

Vel quò festinas ire, vel unde, vide !

Ah quoties certam me sum mentitus habere

Horam, propositæ quæ foret apta viæ !

Ter limen tetigi, ter sum revocatus ; & ipse

Indulgens animo pes mihi tardus erat.

Sæpe vale dicto, rursus sum multa locutus,

Et quasi discedens oscula summa dedi ;

Sæpe eadem mandata dedi ; meq; ipse fecelli,

Respicens oculis pignora chara meis. (inqui

Scythia.

Deniq; quid propero ? Scythia est, quò mittimus

Roma relinquenda est ; utraq; iusta mora est.

Uxor in æternum viro mihi viro negatur,

Et domus, & fida dulcia membra domus ;

Quisq;

LIBER I.

Quosq; ego dilexi fraterno more sodales :

O mihi thesauri pectora juncta fide !

Dum licet amplectar ; nunquam fortasse licebit

Amplius ; in lucro est quæ datur hora mihi.

Nec miræ ; sermonis verba imperfecta relinquo,

Amplectens animo proxima quæq; meo.

Dum loquor & sumus cælo nitidissimus alto

Sicula gravis nobis Lucifer ortus erat.

Didicer hæc aliter, quàm si mea mēbra relinquā ;

Et pars abum i corpore visa suo est.

Sic doluit Priamus tunc, cum in contraria ver-

Uiores habuit preditionis æquas.

Tunc verò exoritur clamor, gemitusq; mcorum,

Et feriunt mœta pectora nuda manus.

Tunc verò conjux humeris abeuntis inherens,

Miscuit hæc lacrimis tristia dicta meis,

Non potes avelli ; simul hinc, simul ibimus ambo ;

Te sequar, & conjux exulis exul ero :

Et mihi facta via est, & me capit ultima tellus ;

Accedam profuga sarcina parva rati.

Te jubet à patria discedere Casaris ira ;

Me pietas : pietas hæc mihi Casar erit ;

Talia tentabam, sic & tentaverat antè,

Vixq; dedit victis utilitate manus.

Egredior, sive illud erat sine funere ferri,

Squalidus, immixtis hirta per ora comis.

Illæ dolore amens tenebris narratur obortis

Semianimis mediâ procubuisse domo :

Uq; resurrexit, fœdatis pulvere turpi

Crinibus, & gelida membra levavit humo,

Se modò desertos modò deplorasse penates ;

Nomen & crepti sæpe vocasse viri :

Nec gemuisse minus, quàm si natæve, meumve

Vidisset structos corpus habere rogos :

Et voluisse mori, moriendo ponere sensus ;

Respectuq; tamen non perisse mei.

Vivat, & absentem (quoniam sic fata tulerunt)

Vivat, & auxilio sublevet usq; suo.

Tingitur oceano cussos Erymaninidos Urse,

& quareatq; suo fidere turbat aquas :

Nos

* Metius.

* Vellor.

* Equos.

Iterata pi-
etas.

Elarus
Naso.

Nos tamen Iovium non nostrâ fradimus aquor
 Metus au- Sponte: sed audaces cogimur esse metu.
 daces tan- Me miserum! quantis nigrescunt aquora ventis,
 dem facit. Erutaq; ex imis fervet arena fretis!
 Monte neo inferior, proræ puppiq; recurvæ
 Insilit, & pictos verberat unda deos.
 Pineæ texta sonant, pulsi stridore rudentes,
 Aggemit & nostris ipsa carina malis.
 Navita confessus gelidum pallore timorem,
 Jam sequitur victus, non regit arte rarem.
 Utq; parum validus non proficientia rector
 Cervicis rigida fræna remittit equo:
 Sic non quod voluit, sed quod rapit impetus unda,
 Aurigam video vela dedisse rati.
 Quod nisi matatas emisserit Æolus auras,
 In loca jam nobis non adeunda ferar.
 Nam procul, Illyricis læva de parte relictis,
 Interdicta mihi cernitur Italia.
 Nasoni I. Desinat in vetitas, quæso, contendere terras,
 talia inter- Et mecum magno pareat unda Deo.
 dicta. Dum loquor, & cupio pariter, timeoq; repelli,
 Increpuit quantis viribus unda laurus!
 Parcite carulei vos saltim numina ponti,
 Infestumq; mihi sit satius esse Fovem.
 Vos animam sævæ fessam subducite morti;
 Si modo, qui periit, non periisse potest.

ELEGIA IV.

Ad amicum, qui etiam in adversis fidus
 permanferat.

O Mibi post cunctos unquã memorande sodales,
 Et cui præcipuè fors mea visa sua est!
 Attonitum qui me (memini) charissime primus
 Ausus est alloquio sustinuisse tuo:
 Qui mihi consilium vivendi mite dedisti,
 Cum foret in misero pectore mortis amor.
 Scis bene cui dicam, positis pro nomine signis:
 Officium nec te fallit, amice, tuum.
 Hæc mihi semper erant iunctis infixæ medullis:
 Perpetuusq; animi debitor hujus ero.

Spiritus

Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras
Ibit, & in tepido descret ossa rogo,
Quam subeant animo meritorum obliviae nostro,
Et longa pietas excidat ista die.

Dii tibi sint faciles, & opis nullius egentem
Fortunam praesent, dissimilemque meae.

Si tamen haec navis vento ferretur amico,
Ignoraretur forsitan ista fides.

Thesca Pirithous non tam sensisset amicum,
Si non infernas vivus adisset aquas.

Ut foret exemplum veri Phocaeus amoris,
Fecerunt furiae, tristis Orestes, tuae.

Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes,
Hyrtacidae Nisi gloria nulla foret.

Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum :
Tempore sic duro est inspicienda fides.

Dum juvat, & vultu ridet fortuna sereno,
Indelibatas cuncta sequuntur opes :

At simul intonuit, fugiunt, nec noscitur ulli,
Agminibus comitum qui modo cinctus erat.

Atque haec exemplis quondam collecta priorum,
Nunc mihi sunt propriis cognita vera malis.

Vix duo tresve mihi de tot superestis amici :
Caetera fortuna, non mea turba fuit.

Quo magis, o pauci, rebus succurrite lasis ;
Et date naufragio littera tuta meo :

Nève metu falso nimium trepidate timentes,
Hac offendatur nè pietate Deus.

Sæpe fidem adversis etiam laudavit in armis,
Inque suis amat hanc Caesar, in hoste probat.

Causa mea est melior : qui non contraria fovi
Arma ; sed hanc merui simplicitate fugam.

Invigiles igitur nostris pro casibus oro,
Diminui si quæ numinis ira potest.

Scire meos casus si quis desiderat omnes,
Plus, quam quod fieri res finit, ille petit.

Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent, Vigilant
Parvaque quot secus corpora pulvis habet : imitatio.

Multaque credibili vulnus majora ; ratamque,
Quamvis acciderint, non habitura fidem.

Amicorum
fides rebus
adversis
elucet.

Fortuna
amicos
conciliat.

Suo perie-
culo disce-
re.

Fides in
hoste et-
iam lau-
danda.

Pars etiam quadam mecum moriatur, oportet :

Meq̃ velim possit di simulante tegi.

Si vox infragilis, pectus mihi firmitus ære,

Pluraq̃ cum linguis pluribus ora forent :

Non tamen idcirco complecterer omnia verbis,

Materia vires exuperante meas.

Pro duce Neritio docti mala nostra poeta

Scribite; Neritio nam mala plura tuli.

Ulysses &
Nelsonis
soldatus.

Ille brevi spatio multis erravit in undis

Inter Dulichias Iliacasq̃ demos.

Nos freta sideribus totis distantia mensos

Sors tulit in Geticos Sarmaticosq̃ finus.

Ille habuit fidamq̃ manum, sociosq̃ fideles :

Me profugum comites deseruere mei.

Ille suam laus patriam, victorq̃ petebat :

A patriâ fugio victus & exul ego.

(ut

Nec mihi Dulichium deus est, libaceve, Sami.

Pœna quibus non est grandis abesse locis :

Sed quæ de septem totum circumspicit orbem

Montibus, imperii Roma Deamq̃ locus.

Illi corpus erat durum patiensq̃ laborum ;

Invalidæ vires ingeniumq̃ mihi.

Ille erat assidue sacris agiturus in armis :

Assuetus studiis mollibus ipse fui.

Me Deus oppressit, nullo mala nostra levante ;

Bellatrix illi diva ferebat opem.

Cumq̃ minor Fove sit tumidis qui regnat in un-

Illam Neptuni, me Fovis ira premit.

(Ab)

Ulyssis pe- Adde, quod illius pars maxima facta laborum ;

ricula fa- Ponitur in nostris fabula nulla mala.

buola. Deniq̃ quæstos tetigit tandem ille penates,

Quaq̃ diu petiit, contigit arva tamen :

At mihi perpetuò patriâ tellure carendum est,

Ni fuerit lassæ mollior ira Dei.

ELÉGIA V.

Ad uxorem.

*N*ec tantum Clario Lyde dilecta poeta,

Nec tantum Coe Battis amata suo est,

Posteribus

Pectoribus quantum tu nostris uxor inheres,
 Digna minus misero, uou meliore viro.
 Te mea supposita veluti trabe fulta ruina est:
 Si quid adhuc ego sum, muneris omne tui est:
 Tu facis ut spoliū non sim, nec nuder ab illis,
 Naufragii tabulas qui petiere mei,
 Vix rapax stimulante fame cupido (q̄ cruoris
 Incustoditum captat ovile lupus;
 Aut ut edax vultur corpus circumspicit ecquod
 Sub nulla positum cernere possit humo:
 Sic mea nescio quis malè fidus rebus acerbis
 In bona venturus, si paterere, fuit.
 Hunc tua per fortes virtus summovit amicos;
 Nulla quibus reddi gratia digna potest.
 Ergo quā misero, tam vero teste probaris:
 Hic aliquod pondus si modo restis habet.
 Nec probitate tuā prior est aut Hectoris uxor.
 Aut comes extincto Laodamia viro,
 Tu si Maonium vatem sortita fuisses,
 Penelopes esset fama secunda tuæ:
 Sive tibi hoc debes, nullo pia facta magistro,
 Cumq̄ nota mores fuit tibi luce dati:
 Femina seu princeps omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum conjugis esse bonæ;
 Assimilemq̄ sui longā assuetudine fecit:
 Grandia si parvis assimilare licet. (vires!
 Hic mihi, non magnas quod habent mea carmina
 Nostraq̄ sunt meritis ora minora tuis!
 Si quid & in nobis vivi fuit ante vigoris,
 Extinctum longis excidit omne malis:
 Prima locum sanctas heroidas inter haberes:
 Prima bonæ animi conspicerere tuis!
 Quantumcūq̄ tamen praconia nostra valebunt, nobisq̄
 Carminebus vires tempus in omne meis.

Ingenium
 calamita-
 tibus ob-
 nudatur.

ELEGIA VI.

Ad amicos, qui ejus imaginem auro in-
 sculptam habebant.
 Si quis habes nostris similis in imagine vultus,
 Deme meis hederas, Bacchica ferta, comis:
 Ista

Ista decem laetos felicia signa poetas ;
 Temporibus non est apta corona meis.
 Hac tibi dissimula, sentis tamen omnia dici,
 In digito qui me fersq; refersq; tuo ;
 Effigiemq; meam fulvo compictus in auro,
 Chara relegari, quæ notes, ora vides ;
 Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsan,
 Quàm procul à nobis Naso sodalis abest !
 Gratia tua est pietas ; sed carmina major imago
 Sani mea : quæ mando qualiacumq; legas ;
 Carmina mutatas hominum dicentia formas,
 Infelix domini quod fuga rupit opus.
 Hæc ego discedens, sicut bona multa meorum,
 Ipse meâ posui mæstus in igne manu.
 Hicq; cremasse suum fertur sub stipite natum
 Thestias, & melior matre fuisse soror :
 Sic ego non meritos, mecum peritura, libellos
 Imposui rapidis viscera nostra rogis ;
 Vel quod eram Musæ, ut crimina nostra, perosus,
 Vel quod adhuc crescens, & rude carmen erat
 Quæ quoniâ non sunt penitus sublata, sed extant,
 Pluribus exemplis scripta fuisse reor ;
 Nunc precor ut vivant, & non ignava legentem
 Otia deleant, admoneantq; mei.
 Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullis,
 Nesciat his summam si quis abesse manum.
 Ablatum mediis opus est incudibus illud :
 Defuit & scriptis ultima lima meis ;
 Et veniam pro laude peto ; laudatus abunde,
 Non fastiditus si tibi lector ero.
 Hos quoq; sex versus in prima fronte libelli
 Si proponendos esse putabis, habe.
 Orba parente suo quicumq; volumina tangis,
 His saltem vestra detur in urbe locus.
 Quosq; magis faveas, non hæc sunt edita ab illis,
 Sed quasi de domini funere rapta sui.
 Quicquid in his igitur vitii rude carmen habet
 Emmendatus, si licuisset, * erat. (bis)

Ingenii
 monu-
 menta est.
 fictæ veræ
 sunt homi-
 num.

Metamor.
 injectæ
 igni.

Summa
 minus ab-
 est Metam.
 in or.
 la non-
 nullis non
 contemni
 si a est.

* Erant.

LIBER I.
ELEGIA VII.

15

In amicum, qui illi pollicitam fidem fregerat.

IN caput alta suum labentur ab aequore retro
Flumina; conversis solq; recurret equis:

Terra feret stellas; cælum findetur aratro:

Unda dabit flammæ; & dabit ignis aquas:

Omnia naturæ præpostera legibus ibans:

Parq; suum mundi nulla tenebit iter:

Omnia jam fient, fieri quæ posse negabam:

Et nihil est, de quo non sit habenda fides.

Hæc ego vaticinor, quia sum deceptus ab illo,

Laturum misero quem mihi rebar opem.

Tantane te, fallax, cepere obliviam nostri?

Afflictumq; fuit tantus adire timor?

Ut neq; respiceres, nec solarere jacentem,

Dure? nec exequias prosequere meas?

Illud amicitiae sanctum & venerabile nomen

Re tibi pro vili, sub pedibusq; jacet.

Quid fuit, ingenti prostratum mole sodalem

Visere? & alloqui parte levare tui?

Inq; meos si non lacrymas dimistere casus,

Pauca tamen fido verba dolore loqui?

Idq; quod ignoti faciunt, * valedicere saltem?

Et vocem populi, publicaq; ora sequi?

Deniq; lugubres vultus, nunquamq; videndos,

Cernere supremo, dum liquitq; die?

Dicendumq; semel toto, non amplius, ævo

Accipere, & parili reddere voce, Vale?

At fecere alii, nullo mihi fœdere juncti,

Et lacrymas animi signa dedere sui.

Quid, nisi * convictu causisq; valentibus essem,

Temporis & longi junctus amore tibi?

Quid, nisi tot lusus, & tot mea seria noffes?

Tot noffem lusus seriaq; ipse tua?

Quid, si duntaxat Romæ mihi cognitus esset,

Ascitus toties in genus omne joci?

Cunctane in aequoreos abierunt irrita ventos?

Cunctane Letheâ mersa feruntur aquis?

Non ego te genitum placidâ reor urbe Quirini,

Urbe meo quæ jam non adeunda pede est:

Amicitia
sanctum
nomen.

* Vel d' ee-
re.

* Conjun-
ctus.

Ventos
verba au-
terre.

Sed scopulis Pontæ, quos hæc habet ora, sinistri
 Inq̃ feris Scythiæ, Sarmaticisq̃ jugis.
 Sil. x i i tra Et nã sunt silicis circum præcordia venæ;
 præco. dia. Et rigidum ferri semina pectus habet:
 Quaq̃ tibi quondam tenero ducenda palato
 Plena dedit nutrix ubera, tigris erat:
 Aut mala nostra minùs quàm non aliena putare
 Duritiæq̃ mihi non agerere reus.
 Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoq̃, damnum
 ut careant numeris tempora prima suis:
 Effec̃ peccati nè sim memor hujus, & illo
 Officium ut laudem, quo queror, ore tuum.

ELEGIA VIII.

Ad amicum, quòd vulgus fortunam
 sequatur.

Calamitas
 penuriam
 amicorum
 invenit.

D Etur inoffensa vitæ tibi tangere metam,
 Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
 Atque utinam pro te possint mea vota valere,
 Quæ pro me duos non tetigere Deos.
 Donec cris felix, multos numerabis amicos:
 Tempora si fuerint nubila, solus eris.
 Afflicis ut veniant ad candida tecta columbae
 Accipiat nullas sordida iurris aves.
 Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
 NULLUS ad amissas ibit amicus opes.
 Viq̃ comes radios per solis euntibus umbra est
 Cum lateat hic pressus nubibus, illa fugit:
 Mobile sic sequitur fortuna lumina vulgus,
 Quæ simul inductâ nube teguntur, abit.
 Hæc precor ut possint semper tibi falsa videri
 Sunt tamen eventu vera facienda meo.
 Dum stetimus, turba quantum satîs esset habere
 Noxia quidem, sed non ambitiosa domus.
 At simul impulsæ est, omnes timuere ruinam,
 Cautaq̃ communi ierga dedere fuga.
 Sæva neq̃, admiror metuant si fulmina, quorum
 Ignibus afflari proxima quæque solent.
 Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
 Quelibet incenso Casar in hoste probat:

Nec solet irasci (nec enim moderatior alter)

Cum quis in adversis, si quid amavit, amat.

De Comite Argolico postquam cognovit Orestem,

Narratur Pyladen ipse probasse Thoas.

Quam
pauca a-
micorum
patia.

Quæ fuit Astoridæ cum magno semper Achille,
Laudari solita est Hectoris ore fides.

Quod pius ad manes Theseus comes iret amico,
Tartareum dicunt indoluisse Deum.

Euryali, Nisiq. fide tibi, Turne, relat a,

Credibile est lacrymis immaduisse genas.

Est etiam miseris pietas; & in hoste probatur:

Hæc mihi! quàm paucos hæc mea dicta movent!

Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum,

Debeat ut lacrymis nullus adesse modus.

¶ At mea sint proprio quamvis mæstissima casu

Tempora, profectu facta serena tuo.

Hoc tibi venturum jam tum, charissime, vidi,

Ferret adhuc istam cum minor aura ratem.

Sive aliquod morum, seu vitæ labe carentis

Est pretium; nemo pluris emendus erat:

Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes;

Qualibet eloquio sit bona causa tuo.

His ego commotus dixi tibi protinus ipsi,

Scena manet dotes grandis, amice, tuas.

Hoc mihi non ovium fibra, tonitrusve sinistri,

Linguæve servata penæve dixit avis;

Augurium ratio est & conjectura futuri:

Hæc divinavi, notitiamq. tuli:

Quæ quoniam vera est, tota tibi mente mihiq.

Gruatuler, ingenium non latuisse tuum.

At nostrum tenebris utinam latuisset in imis;

Expediit studiis lumen abesse meis.

Viq. tibi profunt artes, facunde, severæ;

Dissimiles illis sic nocuere mihi.

Vita tamen tibi nota mea est; scis artibus illis

Auctoris mores abstinuisse sui.

Sed vetus hoc juveni lusum mihi carmen; et istos

Amores
Nasonis.

Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.

Ergo & defendi nullo mea posse colore,

Sic excusari crimini posse puro

Qua potes excusa, nec amici desers causam:
Quo pede cœpisti, sic bene semper eas.

ELEGIA IX.

Navem lauat, quam in Corinthiaco
finu habuit.

Navis in
tutela
Palladis.

* Quamli-
bet ante.

* Cen-
chreis.

* Hectoris

Navigatio
Ovidii.

* Fentura.

Dardania
a Darda-
no.

Est mihi, siquæ precor, flavae tutela Minerva
Navis; & à picta casside nomen habet.
Sive opus est velis; minimam bene currit ad aurâ
Sive opus est remo; remige carpit iter.
Nec comites volucris contenta est vincere cursu
Occupat egressas * qualibet arte rates:
Et patitur fluctus, feriq; assilientia longè
Æquora, nec savis vincta madescit aquis.
Illa Corinthiacis primùm mihi cognita * terris
Fida manet trepidæ duxq; comesq; fugæ:
Perq; tot eventus, & iniquis concita ventis
Æquora, Palladio numine tuta fuit.
Nunc quôq; tuta precor vasti secet ostia Ponti,
Quasq; petit Getici litioris intret aquas.
Quæ simul Æolia mare me deduxit in Helles,
Et longum tenui limite fecit iter;
Fleximus in lævum cursus, & ab * Astoris urbe
Venimus in portus Imbria terra tuos.
Indè levi vento Zerinthia litora nassa,
Threiciam tetigit fessa carina Samon:
Salvus ab hac contrâ brevis est * Stantira petenti
Hac dominum tenus est illa secuta suum.
Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos
Hellepontiacas illa reliquit aquas:
Dardaniamq; petit auctoris nomen habentem,
Et te ruricolâ Lampſace tuta Deo:
Quaq; per angustas malè vecta virginis undas,
Seston Abydenâ separat urbe fretum.
Hincq; Propontiacis hærentem Cyzicon oris,
Cyzicon Æmonia nobile gentis epus.
Quaq; tenent Ponti Byzantia litora fauces;
Hic locus est gemini janua vastæ maris.
Hæc precor evincat, propulsaq; fortibus Austris
Trauseat instabiles strenua Cyaneas:

* Eniochoſe

LIBER I.

19

* Eniochosq; sinus, & ab his per Apollinis urbem, * Thynni-
 Vesta sub Anchiali mœnia findat iter. acosque.
 Inde Mesembriacos portus, & * Opeſon, & arces * Odeſſon.
 Prætercat dictas nomine, Bacche, tuo.
 Et quos Alcathei memorant à mœnibus ortos
 Sedibus his profugos conſtituiſſe larem.
 A quibus adveniat Miletida ſoſpes ad urbem,
 Offenſi quò me contulit ira Dei.
 Hæc ſi contigerent, merita cadat agna Minervæ: Agna Mi-
 Non facit ad noſ iras hoſtia major opes. (tres nervæ.
 Vos quoq; Tyniaridæ, quæ hæc colit inſula, fra-
 Mite, precor, duplici vumen adeste * rati. * Vix.
 Altera namq; parat Symplegadas ire per altas;
 Scindere Biſtonias altera puppis aquas.
 Vos facite ut ventos, loca cum diverſa petamus,
 Illa ſuos habeat, nec minùs iſta ſuos.

ELEGIA X.

Ad Lectorem quod in itinere hunc primum
 Librum confecere.

Littera quæcunq; eſt toto tibi lecta libello,
 Eſt mihi ſollicita tempore facta via.
 Aut hæc me gelido tremere cum meſe Decem-
 Scribentem mediis Adria vidit aquis: (bri,
 Aut poſtquã bimarẽ curſu ſuperavimus Iſthmon,
 Alteraq; eſt noſtræ ſumpta carina fugæ:
 Quòd facerem verſus inter fera murmura Ponti,
 Cycladas & Egæas obſtupuiſſe puto.
 Ipſe ego nunc miror, tantis anim q; mari q;
 Fluctibus, ingenium non cecidi, ſe vixi.
 Seu ſtupor huic ſtudiorum, ſive eſt ad ſcena vagor,
 Omnis ab hæc cura mens reſolvitur una.
 Sæpe ego nimbiſi dubiis jactantur æſtibus,
 Sæpe minax Steropes ſubſiderat æther.
 Fuſcabatq; diem cæcos Enſes, & hæc Torſus
 Aut Hyadas ſævis auxerat ſanguine guttas.
 Sæpe maris pars intulerat, & præcipua cœli
 Carmina ducebam q; alii, q; ſolus, & æther.
 Nunc quoq; contenti ſtridit, & hæc præcipua cœli
 Inq; modum tumuli conſiderat æther.

Libri Tri-
 ſtun.

*Ipse gubernator tollens ad sidera palmas,
Exposcit votis, immemor artis, opem.*

*Quocumq; aspexi, nihil est nisi mortis imago:
Quam dubiâ timeo mense, timensq; precor.*

* *Autigero.* * *Contingam portum, portu terrebor ab ipso:
Plus habet infestâ terra timoris aquâ.*

*Nam simul infidiis hominum pelagiq; laboro;
Et faciunt geminos ensis & unda metus.*

*Ille meo vereor nē speret sanguine prædam;
Hæc titulum nostræ mortis habere velit.*

* *Avidæ-
que in-
structa.*

*Barbara pars læva est *avidæ* substructa rapina,
Quam cruor, & cades, bellaq; semper habent:*

*Cumq; sit hybernis agitarum fluctibus aquor,
Pectora sunt ipso turbidiora mari.*

* *Submissa,
i. dedita
& mancipata.*

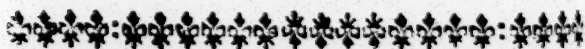
*Quò magis his debes ignoscere, candidè lector,
Si spe sint (ut sunt) inferiora tuâ.*

*Non hæc in nostris (ut quondâ) scribimus horis,
Nec consuete meum lectule corpus habes:*

*Factor in indomito, brumali luce, profundo;
Ipsaq; caruleis charta feritur aquis.*

*Improba pugnat hyems; indignaturq; quòd ausè
Scribere, se rigidas incutiente minas.*

*Vincat hyems hominē: sed eodem tempore, quæsq;
Ipse modum statuam carminis, illa sui.*

PUB. OVID. NASONIS De Tristibus. Lib. II.

Ad Augustum Cæsarem.

*Ingenium
Nasoni
obfuit.*

*Quid mihi vobiscum est, infelix cura, libelli
Ingenio perii qui miser ipse meo?*

*Cur modò damnatas repeto mea crimina Musæ?
An semel est pœnam commeruisse parum?*

*Carmina fecerunt ut me cognoscere vellent
Omne non fausto fœmina virq; meo:*

*Carmina fecerunt ut me moresq; notaret
Fampridem in visæ Cæsar ab arte meos.*

Deme mihi studium, vitæ quoq; crimina demes ;

Acceptum refero versibus esse nocens.

Hoc pretium vitæ vigilatorumq; laborum

Cepinus : ingenio est pœna reperta meo ;

Si scirem, doctas odissem jure sorores,

Numina cultori perniciosa suo.

At nunc (tanta meo comes est insania morbo)

Infania

Saxa memor refero rursus ad ista pedem.

Scilicet ut vilius reperit gladiator arcam,

Et redit in tumidas naufraga puppis aquas ;

Forstian, ut quondam Teuibrantia regna tenenti,

Sic mihi res eadem vulnus opemq; feret ;

Musq; , quæ movit, motam quoq; leniet iram,

Exorant magnos carmina sape Deos.

Carmina

Ipse quoq; Ausonias Caesar matresq; nurusq;

Deos exo-

Carmina turrigeræ dicere jussit Opi.

rant.

Fusserat & Phæbo dici, quo tempore ludos

Fecit ; quos ætas aspicit una semel.

His precor exemplis tua nunc, mitissime Caesar,

Fiat ab ingenio mollior ira meo.

Illa quidem justa est ; nec me meruisse negabo ;

Non addo nostro fugit ab ore pudor.

Sed, nisi peccassem, quid tu concedere posses ?

Clementi-

Materiam veniæ fors tibi nostra dedit.

am delicta

Si, quoties peccant homines, sua fulmina mittas

faciunt.

Jupiter, exiguo tempore incrimis eris.

Nunc, ubi detoxuit, strepitumq; exterruit urbem,

Purum discussis æra reddit aquis.

Fure igitur genitorq; Deum recterq; vocatur ;

Fure capax mundus nil fore majus habet.

Tu quoq; , cùm patriæ rector dicare, paterq;

Augustus

Uttere more Dei * nomen habentis idem :

pater pro-

Idq; facis ; nec te quisquam moderatius unquam

træ.

Imperii potuit freena tenere sui.

* Numen.

Iu veniam Paribø superato sape dedisti,

Clement

Non concessurus quam tibi victor erat.

ia & libe-

Divitiis etiam multos, & honoribus auctos

ralitas Aus-

Vidi, qui tulerant in caput arma tuum.

gusti.

Quaq; dies bellum, belli tibi sustulit iram ;

Parst simul templis utraq; dona tulit.

- * Quod, *Uig. tuus gaudet miles, * qui vicerit hostem :
Sic, cur se victum gaudeat, hostis habet.
Causa mea est melior, qui non contraria dicor
Arma, nec hostiles esse secutus opes.
Per mare, per terras, per tertia numina juro ;
Per te presentem conspicuumq. Deum :
Hunc animum fuisse tibi, vir maxime ; meq.,
Quâ solâ potui, mente fuisse tuum.
Optavi peteres cœlestia sidera tardè :
Parsq. fui turbæ parva precantis idem.
Et pia thura dedi pro te, cumq. omnibus unus
Ipse quodq. adjuvi publica vota meis.*
- Libri O *Quid referam libros illos quoq. crimina nostra,
vidii pleni Mille locis plenos nominis esse tui ?
mentionis Inspice majus opus, quod adhuc sine fine reliqui,
Augusti. In non credendos corpora versa modos :
Invenies vestri præconia nominis illic ;
Invenies amimi pignora multa mei.
Non tua carminibus major sit gloria ; nec qui
Ut major fiat, crescere possit habet.
Fama Jovis superest: tamen hunc, sua facta refer-
Et se materiam carminis esse, juvat. (n)
Cumq. Gigantēi memorantur prælia belli ;
Credibile est latum laudibus esse suis.
Te celebrant alii, quanto decet ore ; tuasq.
Ingenio laudes uberiore canunt.*
- Minima *Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum,
eriam Diis Sic capitur minimo thuris honore Deus.
placent Ab ! ferus, & nobis nimium crudeliter hostis,
quæ pie Delicias legit qui tibi cunque meas :
hanc. Carmina ne nostris * sic te venerantia libris,
* Hi. Judicio possint candidiore legi.
Esse sed irato quis te mihi posset amicus ?
Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.
Cum cœpit quassata domus subsidere, partes
In proclinatas omne recumbit onus.
Quon- *Quinctaq. fortunâ rimam faciente debilescunt :
dum. Ipsa suo * quædam pondere tracta ruunt.
Ergo hominū quæsitū odiū mihi carmine; quæ
Debut est cultus turba secuta tuos.**

At (memini) visamq; meam moresq; probabas
Illo, quem dederas, prætereuntis equo.

Quod si non prodest, & honesti gloria nulla
Redditur: at nullum crimen adeptus eram.

Nec malè commissa est nobis fortuna reorum,

Usq; decem decies inspicienda viris:

Res quoq; privatas statui sine crimine iudex,

Deq; mea fassa est pars quoq; * justa fide.

Me miserum! potui, si non extrema nocerent,

Judicio tutus non semel esse tuo.

Ultima me perdunt; imoq; sub æquore mergit

Incolumem toties * ima procella ratem.

Nec mihi pars nocuit de gurgite parva; sed om-

Præbere hoc fluctus oceanusq; caput. (æ

Cur aliquid vidi? cur noxia lumina feci?

Cur imprudenti cognita culpa mihi est?

Inscius Adæon vidi sine veste Dianam,

Præda suis canibus non minùs ille fuit.

Scilicet in superis etiam fortuna luenda est:

Nec veniam, læso numine, casus habet.

Illâ nostra die, quâ me malas abstulit error,

Parva quidem perit, sed sine labe, domus:

Sic quoq; parva tamen, patrio dicatur ut ævo

Clara; nec ullius nobilitate minor:

Et neq; divitiis, nec paupertate notanda est;

Hude sit in neutrum conspiciendus eques.

Sit quoq; nostra domus vel censu parva, vel ortus;

Ingenio certè non latet illa meo:

Quo videar quamvis nimiùm juveniliter usus,

Grande tamen toto nomen ab orbe fero;

Turbaq; doctorum Nasonem novit, & aude:

Non fastiditis annumerare viris.

Corruit hæc igitur Mæsi accepta sub uno,

Sed non exiguo, crimine lapsa domus:

Atq; ea sic lapsa est, ut surgere, si modò læsi

Ematuruerit Cæsaris ira, queat:

Cuius in eventu pœnæ clementia tanta est,

Ut fuerit nostro lenior ira metu.

Vita data est, citraq; necem tua constitit ira,

O princeps parcè viribus use tuis.

Centum

vi.

* V. & s.

* Unz.

Visus eb-

fuit poe. æ.

Ovidii do-

mus nobi-

litata in-

geni.

Insuper

- Insuper accedunt, te non adimentis, paterne
 (Tanquam vita parium muneris esset) opes.
 Exul Na Nec mea decreto damnasti facta senatus;
 so nullo S. Nec mea * secreto iudice iussa fuga est.
 consulto. Tristibus invecus verbis (ita à principe digi est).
 * Selecto. Ultus es offensas, ut decet, ipse tuas.
 Adde quod edictum, quamvis immite, minaxq;
 Attamen in pœna nomine lene fuit:
 Ovid. re- Quippe relegatus, non exul dicor in illo;
 legatus, Parcaq; fortuna sunt tibi verba mea.
 non exuli Nulla quidem sano gravior, mentisq; potenti
 Pœna est, quam tanto displicuisse viro.
 Sed solet interdum fieri placabile numen;
 Nube solet pulsâ candidus ire dies.
 Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum,
 Quæ fuerat saevo fulmine tacta Jovis.
 Ipse licet sperare vetes, sperabimus: atq;
 Hoc unum fieri te prohibente potest.
 Spes mihi magna subit, cum te, mitissime Cæsar,
 Spes mihi, respicio cum mea facta, cadit:
 Et veluti ventis agitantibus æquora, non est
 Æqualis rabies, continuusq; furor;
 Sed modò subsidunt, intermissiq; flescunt,
 Vimq; putes illos deposuisse suam:
 Sic abeunt, redeuntq; mei, variantq; timores;
 Et spem placandi dantq; negantq; tui.
 Per superos igitur, qui dant tibi longa, dabuntq;
 Tempora, Romanum si modò nomen amant:
 Per patriam, quæ te tuta & secura parente est,
 Cujus & in populo pars ego nuper eram:
 Si tibi, quem semper factis animoq; mereris,
 Reddatur gratae debitus urbis amor:
 Liv. & Au- Livia sic tecum sociales impleat annos;
 gusti. Quæ, nisi te, nullo conjuge digna fuit:
 Quæ si non esset, exlebs te vita deceret,
 Nullaq; cui posses esse maritus, erat:
 Sospite sic te, sic natus quoq; sospes, & olim
 Imperium regat * hoc cum seniore senex:
 Ut faciuntq; tui fidus juvenile nepotes.
 Per tua, perq; tui facta parentis causa:

* Hc.

Sic assueta tuis semper victoria castris,
 Nunc quoq; se præstet, notaq; signa petat :
 Ausoniumq; ducem solitis circumvolet alis,
 Ponat & in nitida laurea ferta coma ;
 Per quem bella geris; cuius nunc corpore pugnas;
 Auspiciū cui das grande, deosq; tuos :
 Dimidioq; tui præsens, & respicis urbem :
 Dimidio procul es, sævaq; bella geris :
 Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste,
 Inq; coronatis fulgeat altus equis :
 Parce, precor ; fulmenq; tuum fera tela reconde:
 Heu nimium misero cognita tela mihi !
 Parce pater patriæ, nec nominis immemor hujus
 Olim placandi spem mihi * tolle tui.
 Non precor ut redeam (quamvis majora petitis
 Credibile est magnos sæpe dedisse deos)
 Mitius exilium si das propiusq; roganti ;
 Pars erit è pœna magna levata mea.
 Ultima perpetior medios cœclū in hostes :
 Nec quisquam à patria longius exul abest.
 Solus ad ingressus missus septemplex Istri,
 Parrhasiæ gelido virginis axe premor.
 Færges, & Colchi, Mætereaq; turba, Getaq;
 Danubii mediis vix prohibentur aquis.
 Cumq; alii tibi sint causâ graviore fugati ;
 Utterior nulli, quàm mihi, terra data est.
 Longius hac nihil est, nisi tantum frigus, & hostis
 Et maris astricto quæ coit unda gelu.
 Hactenus Euxini pars est Romana sinistri :
 Proxima Bastarnæ Sauromataq; tenent.
 Hac est Ausonio sub jure novissima : vixq;
 Hæsit in imperii margine terra tui.
 Unde precor supplex, ut vos in tuta releges :
 Nè sit cum patria pax quoq; adempta mihi :
 Nè timeam gentes, quas non bene submovet Ister:
 Nève tuus possim civis ab hoste cazi.
 Fas prohibet Latio quenquam de sanguine natū,
 Caesaribus salvis, barbâra vincla pati.
 Perdiderint cum me duo crimina, carmē, et error;
 Alterius facti culpa flenda mihi.

* Redde.

Mitius ex-
ilium orat.Crimina
Natonis.

Nam

Nam tanti non sum, renovem ut tua vulnera, Co

Quem nimio plus est indoluisse semel. (sa)

* Lectus. Altera pars superest; quæ tarpi crimine * laesus

Arguor obscæni doctor adulterii.

Fas ergo est aliquæ cœlestia pectora falli:

Et sunt notitiâ multa minora tuâ.

Utq; Deos cœlumq; simul sublime tuenti

Non vacat exiguis rebus adesse Jovi:

A te pendentem sic dum circumspicis orbem,

Effugiunt curas inferiora tuas.

Augusti Scilicet imperii princeps statione relectâ,

carmina. Imparibus legeres carmina facta modis?

Non ea te moles Romani nominis urget,

Inq; tuis humeris tam leve fertur onus,

Lusibus ut possis advertere numen ineptis,

Excultasq; oculis otia nostra tuis. (de)

Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domat.

Rhetica nunc præbent, Thraciaq; arma metum.

Nunc petit Armentus pacem: nunc porrigit arcem

Paribus eques, timidâ captâq; signa manu:

Germania Nunc te prole tuâ juvenem Germania sentit;

Bellaq; pro magno Casare Casar habet.

Deniq; ut in tanto, quantum non extitit unquam

Corpore, pars nulla est, quæ labet imperii:

Urbs quæq; te, & legum lassat tutela tuarum,

Et morum, similes quos cupis esse tuis.

Non tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas.

Bellaq; cum multis irrequieta geris.

Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum

* Evoluisse Unquam te nostros * evoluisse jocos.

At si (quod mallet) vacuus fortasse fuisses,

Nullum legisses crimen in arte mea.

Amatorii Illa quidem fateor frontis non esse severæ

lib. i. Scripta, nec à tanto principe digna legi:

Non tamen idcirco legum contraria jussis

Sunt ea; Romanas erudiuntq; nurus:

Næve quibus scribam possis dubitare, libellus

Quattuor hos versus è tribus unus habet.

Ex libro Este procul vitæ tenues, insigne pudoris;

de Ant. Quæq; tegis medior injuria longa pedas.

Nil, nisi legitimum, concessaq; furta, canemus :

Inq; meo nullum carmine crimen erat.

Ecquid ab hac omnes rigidas submovimus arte,

Quas stola contingi, vittaq; sumpta verat :

At matrona potest alienis artibus uti ;

Quodq; trahat, quamvis non doceatur, habet.

Nil igitur matrona legat, quia carmine ab omni

Ad delinquendum doctior esse potest.

Quodcumq; attigerit (siqua est studiosa sinistri)

Ad vitium mores instruit inde suos.

Sumperit annales, (nihil est hirsutius illis)

Facta est unde parens Ilia, nempe leget ; (res

Sumperit Æneadem genitrix ubi prima requi-

Æneadum genitrix unde sit alma Venus.

Persequar inferius (modò si licet ordine ferri)

Posse nocere animis carminis omne genus.

Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit :

Nil prodest, quod non ledere possit idem,

Ignem quid utilius ? si quis tamen urere tectâ

*Comparat, audaces instruit igne manus.

Eripit interdum, modò dat medicina salutem :

Quaq; juvet monstrat, quaq; sit herba nocens.

Et latro, & cautus præcingitur ense viator :

Ille sed insidias, hic sibi portat opem.

Discitur innocuas ut agat facundia causas :

Protegit hæc fontes, immeritosq; premit.

Sic igitur carmen, rectâ si mente legatur,

Constabit nulli posse nocere meum :

Et tandem vitium quicumq; hinc concipit, errat ;

Et nimium scriptis arrogat ille meis.

Ut tamen hoc fatear ; ludi quoq; semina præbent

Nequitia, tolli tota theatra jube.

Pescandi causam quàm multis saepe dederunt

Martia, cum durum sternit arena solum !

Tollatur Circus ; non tuta licentia Circi est :

Hic sedit ignoto juncta puella viro.

Cum quædam spaciuntur in hac ut amator eodem

Conveniat, quare porticus, ulla patet ?

Quis locus est templis angustior ? hæc quq; vitet,

In culpam siqua est ingeniosa suam.

Mores cu-
jusque pro
pæcepta
re iunt.

*Cæpit.

Theatra.

Campus.

Mart.

Circus.

Porticus.

Cum

Jupiter
Capitolinus,

*Cum steterit Foris æde; Jovis succurret in æde;
Quàm multas matres fecerat ille Deus.
Proxima adoranti Junonia templa subibit,
Pellicibus multis indoluisse Deam.
Pallade conspecti, natum de crimine virgo
Sustulerit quare, quæret, Eriethonium.
Venerit in magni templum tua numina Martis;
Stat Venus ultori juncta viro ante fores.
Isidis æde sedens, cur hanc Saturnia, quæret,
Egerit Ionio Bosphoricæq; mari.*

* Endymion.

In Venerem Anchises, in Lunam Latinius heros,
In Cæcerem Jafius, qui referatur, erit.
Omnia perversas possunt corrumpere mentes;
Stant tamen illa suis omnia tuta locis.
Et procul à scripta solis meretricibus arte,
Submovet ingenuas pagina prima manus.
Quacumq; erumpit quâ non fuit ire sacerdos,
Protinus hæc vetiti criminis acta rea est.*

Versus
molliores
legere.

*Nec tamen est facinus versus evolvere molles;
Multa licet castæ, non facienda, legant.
Sæpe supercilii nudas matrona severi,
Et Veneris stantes ad genus omne, videt.
Corpora Vestales oculi meretricia cernunt;
Nec dominopœnæ res ea causa fuit.
At cur in nostra nimia est lascivia Musa?
Certe meus cuiquam suadet amare liber?
Nil nisi peccatum, manifestaq; culpa fatenda est.
Pœnitet ingenii judicijq; mei.
Cur non argolicis potius quæ occidit armis,
Vexata est iterum carmine Troja meo?
Cur tacui Thebas? & mutua vulnera fratrum?
Et septem portas sub duce quamq; suo?
Non mihi materiam bellatrix Roma negabat;
Et pius est patriæ facta referre labor.
Deniq; cum meritis impleveris omnia, Cæsar,
Pars mihi de multis una cavenda fuit.
Utq; trahant oculos radiantia lumina Solis;
Traxissent animum sic tua facta meum.
Agnor immerito: tenuis mihi campus aratur;
Illum erat magne fertilitatis opus.*

Non ideo debet pelago se credere, siqua

* Audeat in exiguo ludere cymba lacu.

Forsan & hoc dubitem, numeris levioribus aptus

Sim satis, in parvos sufficiamq; modos.

At si me jubeas domitos Foris igne Gigantes

Dicere, conantem debilitabit onus.

Divitis ingenii est, immania Caesaris acta

Condere, materiâ nè superetur opus.

Et tamen ausus eram: sed detractare videbar,

Quodq; nefas damno viribus esse tuis.

Ad leve rursus opus juvenilia carmina veni:

Et falso movi pectus amore meum.

Non equidem vellem; sed me mea fata trahebant:

Inq; meas pœnas ingeniosus eram.

Hei mihi! cur didici? cur me docuere parentes?

Litteraq; est oculos ulla morata meos?

Hæc tibi me invisum lascivia fecit, ob artes,

Quas ratus es ventos sollicitare toros.

Sed neq; me nuptiæ dedicerunt furta magistro:

Quodq; parum novit nemo docere potest.

Sic ego delicias & mollia carmina feci,

Strinxerit ut nomen fabula nulla meum:

Nec quisquam est adeo media de plebe maritus,

Ut dubius vitio sit pater ille meo.

Crede mihi, distant mores à carmine nostro:

Vita verecunda est, Musa jocosa mea est.

Magnaq; pars mendax operum est & ficta meorū:

Plus sibi permisit compositore suo.

Nec liber indicium est animi; sed honesta voluntas

Plurima mulcendis auribus apta refert.

Accius esset atrox: convivæ Terentius esset;

Essent pugnaces qui fera bella canunt.

Deniq; composui teneros non solus amores;

Composito pœnas solus amore dedi.

Quid nisi cum multo Venerem confundere vino

Præcepit Lyrici Teia Musa senis?

Lesbia quid docuit Sappho, nisi amare puellas?

Tuta tamen Sappho, tutus & ille fuit.

Nec tibi Battiale nocuit, quod sæpe legenti

Delicium versu fassus es ipse tuas.

* Audeat

exiguo.

Non om-
nibus om-
nia conve-
niant.

Sic & Ca-
tullus.

Libri non
sunt indi-
cium ani-
mi.

Exemplis
refellit
crimen
Sappho.

Fabula

Menandri
comœdia.Ilias nil
aliud nisi
adultera.

Olyſſes.

• Viri.

Homerus.

Tragœdia

Ity.

Scylla.

Electra.

Fabula jucundi nulla est sine amore Menandri:
Et solet hic pueris virginibusq; legi.

Ilias ipsa quid est, nisi turpis adultera, de qua
Inser amatorem pugna virumq; fuit?

Quid prius est illic flammâ Chryſeidos, aut qua
Fecerat iratos rapta puella duces?

Aut quid Odysſea est, nisi fœmina propter amorem
Dum vir abest, multis una petita * precis?

Quid nisi Meonides Venerem Martemq; ligatum
Narrat, in obsceno corpora preſſa toro?

Unde, nisi indicio magni sciremus Homeri,
Hospitiis igne duas incaluisse Deas?

Omne genus scripti gravitate tragœdia vincit:
Hæc quoq; materiam semper amoris habet.

Nam quid in Hippolyto est, nisi sævæ flamma ne
Nobilis est Canace fratris amore sui. (verſe)

Quid? non Tantalides agitante Cupidine currum
Pisæam Phrygiis vexit eburnus equis?

Tingeret ut ferrum natorum sanguine mater,
Concitus a læso fecit amore dolor.

Fecit amor subitas volucres cum pellice regem,
Luxq; suum luget nunc quoq; mater Ityn.

Si non Aërope frater sceleraus amasset,
Aversos solis non legeremus equos.

Impia nec tragicos tetigisset Scylla cothurnos,
Ni patrium crinem defecisset amor.

Qui legis Electram, & egenam mentis Orestem,
Ægisthi crimen, Tyndaridosq; legis.

Nam quid de retrico referam domitore Chimæ
Quem letho fallax hospita penè dedit?

Quid loquar Hermionem? quid te Schæneia vir-
Teq; Mycenæo Phœbas amata duci? (go)

Quid Danaen? Danaïq; aurum? matremq; Lysi
Alcmenam? & necesse, quæ coërere, duas?

Quid generum Pelia? quid Thesea? quidve Pelas-
Iliacam tetigit qui rate primus hamum? (gum)

Huc Iole, Pyrrhique parens, huc Herculis uxor,
Huc accedat Hylus, Iliacusq; puer.

Tempore deficiat, tragicos si persequar ignes:
Vixq; meum capiet novina nuda liber.

Est & in obscænos deflexa tragædia risus ;
 Multaq; præteriti verba pudoris habet.
 Nec nocet auctori mollem qui fecit Achillem,
 Infregisse suis fortia facta modis.
 Junxit Aristides Milesia crimina secum ;
 Pulsus Aristides nec tamen urbe sua est :
 Nec, qui descripsit corrumpi semina matrum,
 Eubius impura conditor historia :
 Nec, qui composuit nuper Sybaritida, fugit ;
 Nec, qui concubitus non tacere suos.
 Suntq; ea doctorum monumentis mista virorum :
 Muneribusq; ducum publica facta patent.
 Neve peregrinis tantum defendat ab armis,
 En Romanus habet multa jocosa liber.
 Utq; suo Martem cecinit gravis Ennius ore ;
 Ennius ingenio maximus, arte rudis :
 Explicat ut causas rapidi Lucretius ignis,
 Casurumq; triplex vaticinatur opus :
 Sic sua lascivo cantata est sæpe Catullo
 Fœmina, cui falsum Lesbia nomen erat :
 Nec contentus eâ, multos vulgavit amores,
 In quibus ipse suum fassus adulterium est.
 Par fuit exigui similisq; licentia Calvi,
 Detexit variis qui sua facta modis. (quos
 Quid referâ Ticiidæ? quid Memmî carmen? apud
 Nomen adest rebus, nominibusq; pudor.
 Cinna quoq; his comes est: Cinnâq; procacior An-
 Et leve Cornifici, parq; Catonis opus : (ser;
 Et quorum libris modò dissimulata Perilla,
 Nomine nunc legitur dicta, Metelle, tuo.
 Is quoq; Phasiacas Argo qui duxit in undas,
 Non potuit Veneris furtia tacere sue. (Servi
 Nec minis Hortensî, nec sunt minis improba
 Carmina : quis dubitet nomina tanta sequi ?
 Vertit Aristidem Sisenna ; nec obfuit illi
 Historia turpes inseruisse jocos.
 Nec fuit opprobrio celebrâsse Lycorida Gallo :
 Sed linguam nimio non tenuisse mero.
 Credere jacenti durum putat esse Tibullus,
 Hoc etiam de se quod neges illa viro.

Milesia
 crimina
 Aristidis.

Ennius
 arte rudis.
 Lucretius.

Catullus.

Calvus.

Ticiidæ.
 Memmius.
 Cinna.
 Anser.
 Cornifici-
 us. Cato.

Horten-
 sius.
 Servius.
 Sisenna.
 Gallus.

Tibullus,

Fallere

Fallere custodem demum docuisse fatetur :

Sēque suā miseram nunc ait arte premi.
Sape velut gemmam dominæ, signūq; proban.
Per causam meminit se tetigisse maxum.
Utiq; refert, digitis sepe est nutūq; locutus,
Et tacitam mensæ duxit in orbe notam :
Et quibus ē succis abeat de corpore liver,
Impressio fieri qui solet ore, docet.

* Ille. Deniq; ab incauto nimium petit * illa marin
Se quōq; uti scribet, peccet ut ille minus.

Scit cui latretur, cū solus abambulet ipse,

* Excreat. Cui toties clausas * excreat ante fores.

* Furtim. Multaq; dat * furci talis præcepta ; docēq;
Quæ nuptæ possint fallere æ arte viros.

Nec fuit hoc illi fraudi : legiturq; Tibullum,

Et placet, & jam, te principē, notus eris.

Propertius Invenies eadem blandi præcepta Propertii :

Distinctus minimā nec tamen ille notā est.

Hic ego successi : quoniam præstantia candor

Nomina vivorum dissimulare jubet.

Non timui (fateor) nè quā tot iere carina,

Naufraga servatis omnibus una feret.

Artes alæ Sunt aliis scriptæ, quibus alea luditur, artes :

Hac est ad vestros non leve crimen avos.

Quid valeant tali, quo possis plurima jactu

Fingere damnosos effugiāsq; canes :

Tessera quos habeat numeros, distante vocavo.

* Doccat. Mittere quo * deceat, quo dare missa modo.

Discolor ut recto grassetur limite miles,

Cum medius gemino calculus hoste perit :

Ut magè velle sequi sciat, & revocare prior

Nec, tutò fugiens, incomitatus eat.

Tabella Parva sedet ternis instructa tabella lapillis,

aleatoria. In qua vicisse est, continuasse suos. (2)

Quiq; alii lusus (neq; enim nunc persequant

Perdere rem caram tempora nostra solent.

Varia de Ecce canit formas alius jactusq; pilarum :

scriptiones Hic artem nandi præcipit, ille trochi.

Composita est aliis fuscandi cura coloris :

Hic epulis leges, hospitiiq; dedit :

Alter humum, de qua fingantur pocula, monstrat,

Quaę docet liquido testa sit apta mero.

Talia luduntur fumoso mense Decembri,

Quaę jam non ulli composuisse nocet.

Hic ego, deceptus non tristia carmina feci;

Sed tristis nostras pœna secuta jocos.

Deniq; non video tot de scribentibus unum,

Quem sua perdidit Musa repertus ego.

Quid si scripsissem mimos obscœna jocantes,

Qui semper ficti crimen amoris habent?

In quibus assidue cultus procedit adulter;

Verbq; dat stulto callida nupta viro.

Nubilis hæc virgo, matronaq; virq; puërq;

Speculat; & ex magna parte Senatus adest.

Non satis, incestis temerari vocibus aures:

Assuescunt oculi multa pudenda pari.

Cumq; sefellii amans aliqui novitate ma-

Plauditur; & magno palma favore datu.

* Quodq; minus prodest, pœna est lucrosa poetæ;

Tantaq; non parvo crimina Prætor emit.

Inspecte ludorum sumptus, Auguste, tuorum:

Empta tibi magno talia multa leges.

Hæc tu spectasti, spectandaq; sæpe dedisti:

Majestas, adeo comis ubiq; tua est.

Luminib;q; tuis, totus quibus utitur orbis,

Scœnicâ vidiſti letus adulteria

Scribere si fas est imitantes turpia mimos;

Materiæ minor est debita pœna mea:

An genus hoc scripti faciant sua pulpita tutum?

Quodq; * licet mimis, scœna licere dedit?

Et mea sunt populo saltata poemata sæpe:

Sæpe oculos etiam detinere tuos.

Scilicet in domibus vestris, ut prisca virorum

Artificis fulgent corpora picta manu:

Sic, quæ concubitus varios, Venerisq; figuras

Exprimat, est aliquo parva tabella loco.

Utiq; sedet vultu fassus Telamonius iræ,

Inq; oculis facinus barbara mater habet:

Sic madidos fœcat digitis Venus uda capillos;

Et modò maternis testâ videtur aquis.

U. am. O.
vidium in-
genium
perdidit.

Ludi
gustales.

Mimi.

* Libet.

Bella sonant alii telis instructa cœuentis,
 Parsq; tui generis, pars tua facta canit.
 Invicta me spacio natura cœcavit arctō;
 Ingenio vires exiguasq; dedit.

Vergilius. Et tamen ille tuus felix *Æneidos* auctor
 Contulit in Tyrios arma virumq; toros.
 Nec legitur pars ulla magis de corpore toto,
 Quam non legitimo fœdere junctus amor.
Bucolicæ. Phyllidis hic idem, teneraq; Amaryllidis igne
 Bacolicis juvenis luserat autē modis
 Nos quoq; jupradem scripto peccavimus isto:
 Supplicium patitur non nova culpa novum.
 Carminaq; edideram, cum te delicta notantem
 Præteriti toties irrequietus eques.

Ergo que juveni mihi non nocitura putavi
 Præteritum prudens, nunc nocere seni.
Propertius Redundavit veteris vindicta libelli,
 Distat & à meriti tempore pœna sui.
 Nè tamen omne mecum credas opus esse remissum,
 Sæpe dedi nostræ grandia vela rati.

Astorum Sex ego fastorum scripsi, totidemq; libellos;
lib. XII. Cumq; suo finem mense volumen habet:
 Idq; tuo nuper scriptum sub nomine, Cæsar,
 Et tibi sacratum fors mea rupit opus
 Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis:
Medea O. Quaq; grati debet verba cothurnus habet.
vidi. Dictaq; nunt nobis, quamvis manus ultima capiti
Metamorph. Desuit, in facies corpora versa novæ.
pholis. Atq; utinam revoces animum paulisper ab ira,
 Et vacuo jubeas hinc tibi pauca legi:
 Pauca; quibus, prima surgens ab origine mundi,
 In tua deduxi tempora, Cæsar, opus:
 Afficies quantum dederis mihi pectoris ipse:
 Quaq; favore animi totq; tuosq; canam.
 Non ego mordaci distinxi carmine quenquam:
 Non meus ullius crimina versus habet.
 Candidus à salibus suffusus felle refugi;
 Nulli venenato littera mista joco est.
 Inter tot populi, tot scripti millia nostri,
 Quem mea Calliope laferis, unus ero.

LIBER III.

35

Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem
 Auguror, at multos indoluisse malis. (ti
 Nec mihi credibile est quenquā insultare jacen-
 Gratia candori siqua relata meo est.
 His precor atq; aliis possint tua numina flecti,
 O pater, o patriæ cura salusq; tua.
 Non ut in Ausoniam redeam; nisi forsitan olim,
 Cum longo pœnæ tempore victus oris:
 Tutius exilium, pauloq; quietius oro,
 Ut par delicto sit mea pœna suo.

PUB. OVID. NASONIS
 De Tristibus Lib. III.

ELEGIA I.

Liber Lectorem alloquitur.

MISSUS in hanc venio timide liber exulis urbē:
 Da placidam fesso, Lector amice, manum.
 Nēve reformida, nēq; sum tibi fortē pudori:
 Nullus in hac charta versus amare docet;
 Nec domini fortuna mei est, ut debeat illam
 Infelix ullis dissimulare jocis:
 Id quoq; quod viridi quondam malē lussit in ævo,
 (Heu! nimium serō) damnat, & olit opus.
 Aspice quid portem; nihil hęc nisi triste videbis,
 Carmine temporibus convenientie suis.
 Clauda quod alterno subsidunt carmina versu,
 Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
 Quod neq; sum cedro flavus, nec pumice laevis; Pumex.
 Erubui domine cultior esse meo.
 Littera suffusas quod habet maculosa lituras; Excusat
 Læsit opus lacrymis ipse poeta suum. lituras.
 Siqua videbuntur casu non dicta Latine;
 In qua scribebat, barbara terra fuit.
 Dicite, Lectores, si non grave, quā sit cundum,
 Quasq; petam sedes hospes in urbe liber.

Hæc ubi sum furtim linguâ titubante locutus,

Qui mihi monstraret, vix fuit unus, iter.

Dii tibi dent, nostro quod non tribuere poeta,

Molliter in patria vivere posse tua.

Duc agè, namq̃ sequar, quamvis terraq̃ mariq̃

Longinquo referam lassus ab orbe pedem.

Paruit; & ducens, Hæc sunt fora Caesaris, inquit

Via sacras: Hæc est à sacris quæ via nomen habet.

Hic locus est Vestæ, qui Pallada servat, & ignem

* Hic

* Hæc fuit antiqui regia parva Numæ.

Porta Pa-

Indè petens dextram, Porta est, ait, ista Palati

læna.

Hic sator; hoc primum condita Roma loco

Singula dum miror, video fulgentibus armis

Conspicuos postes, testâq̃ digna Deo:

Et Jovis hæc, dixi, domus est: quod ut esse putar

Augurium menti querna corona dabat.

Cujus ut accepi Dominum, Non fallimur, inquit

Et magni verum est hanc Jovis esse domum.

Laurus

Cur tamen appositâ velatur janua lauro?

triumpha-

Cingit & augustas arbor opaca fores?

lis,

An quia perpetuos meruit domus ista triumphos

Civica co-

An quia Leucadio semper amata Deo est?

rona, de

Ipsæne quod festæ est? an quod facit omnia festæ

qua Gell.

Quam tribuit terris, pacis an ista nota est?

Utiq̃ viret semper laurus, nec fronde caducâ

Carpitur; æternum sic habet illa decus.

* Causa

* Causâq̃ supposita, scripto testante, corona.

superposi-

Servatos cives indicat hujus ope.

ta,

Adjice servatis unum, pater optime, civem,

Qui procul extremo pulsus in orbe latet:

In quo præteritum, quas se meruisse fatetur,

Non facinus causam, sed suus error habet.

Me miserum! vercorq̃ locum, vercorq̃ potentem

Et qualiter trepidâ littera nostra metu.

Aspicias exangui eburiâ pallere colore?

Aspicias æternos intremuisse pedes?

Quandoq̃ precor, nostro placata parenti,

Isidem sub dominis aspicere domos.

Indè timore pari gradibus sublimia celsis

Ducor ad insonfida candida templa Dei:

Signa peregrinis ubi sunt alterna columbis
 Belides, & strido stat ferus ense pater.
 Quæq; viri docto veteres fecere noviq;
 Te fore, lecturis inspicienda patent.
 Quærebam fratres, exceptis scilicet illis,
 Quos suus optaret non genuisse parens.
 Quærentem frustra custos è sedibus illis
 Propositus sancto jussit abire loco.
 Altera templa peto vicino juncta theatro;
 Hac quoq; erant pedibus non adeunda meis.
 Nec me, quæ doctis patuerunt prima libellis
 Atria, libertas tangere passa sua est.
 In genus aucteris miseri fortuna redundat;
 Et patimur nati, quam tulit ipse, fugam.
 Forsthan & nobis olim minus asper & illi
 Evictus longo tempore Caesar erit. (da est)
 Dii, precor, atq; adeo (neq; enim mihi turba rogan-
 Caesar ades voto maxime Dive meo.
 Interea, quoniam statio mihi publica clausa est,
 Privato liceat delituisse loco.
 Vos quoq; si fas est, confusa pudore repulso
 Sumite plebeie carmina nostra manus.

ELEGIA II.

Queritur se in exilium missum.

Ergo erat in fatiis Scythiâ quoq; viscere nostris?
 Quæq; Lycaonio terra sub axe jacet?
 Nec vos Picrides, nec stirps Latonia vestro
 Docta sacerdoti turba tulistis epem.
 Nec mihi quod lusi vera sine crimine prodest;
 Quodq; magis * Musa est visa jocosa mea;
 Plurima sed pelago terrâq; pericula passum
 ustus ab assiduo frigore Pontus habet:
 Quisq; fugax rerum, securâq; in otia natus,
 Mollis, & impatiens aut è laboris eram;
 Ultima nunc patior, nec me mare portibus orbem
 Perdere, diversa nec potuere via.
 Sufficit atq; malis animus: nam corpus ab illo
 Accipit vires, vixq; ferenda tulit.

* Vita Mu-
 sa jocosa
 mea est.
 Jocosa
 Musa Na-
 soni exili-
 um pepe-
 rit.

Dum tamen & ventis dubius jactabar, & unda
 Fallebat curas agraq; corda labor.
 Ut via finita est, & opus requieuit cundi,
 Et pœnæ tellus est mihi tacta mea;
 Nil nisi flere libet: nec nostro parior imber
 Lumine, quàm verna de nive manat aqua.
 Roma, domusq; subit, desideriumq; locorum,
 Quicquid & amissa restat in umbra mei.
 Hei mihi, quod toties nostri pulvis in sepulcri
 Janua, sed nullo tempore aperiri fuit!
 Cur ego tot gladios fugi? totictq; minata
 Obruit infelix nulla procella cautes?
 Dii, quos experior nimium constanter iniquos
 Participes iræ quos Deus unus habet;
 Estimulate, precor, cessantia fata, meiq;
 Interitus clausas esse veritate fores.

ELEGIA III.

Ad Ulporem, quod æger fuerit.

* Casu.

Æger O
 vidui.

HÆc mea si * conjux miraris epistola quam
 Alterius digitis scripta sit; æger eram.
 Æger in extremis ignoti partibus orbis,
 Incertusq; mea penè salutis eram.
 Quem mihi tunc animum dira in regione jacenti
 Inter Sauromatas esse Getasq; putas?
 Non cælum patior, nec aquis assuevimus istis,
 Terrasq; nescio quo non placet ista modo:
 * Talia
 Scythas
 decent.
 * Non domus apta satis; non hîc cibis utilis ager;
 Nullus Apollineâ qui levet arte malum est:
 Non, qui soletur; non, qui labentia tardè
 Tempora narrando fallat, amicus adest.
 Lassus in extremis jaceo populisq; locisq;
 Et subit affecto nunc mihi quicquid abest.
 Omnia cum subeant, vincis tamen omnia conjux.
 Et plus in nostro pectore parte tenes.
 Te loquor absentem; te vox mea nominat unam:
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.
 Quinetiam sic me dicunt aliena locutum,
 Ut foret amentis nomen in ore tuum:

Si jam deficiam, suppressâq; lingua palato

Vix instillato restituenda mero :

Nuniet huc aliquis dominam venisse, resurgam;

Spelq; tui nobis causa vigoris crit.

Dumq; ego sum vitæ dubius, tu forsitan istic

Jucundum, nostrî nescia, tempus agis :

Non agis, affirmo : liquet hoc, charissima, nobis,

Tempus agi sine me non nisi triste tibi.

Si tamen implevit mea fors quos debuit annos,

Et mihi vivendi tam cito finis adest :

Quantum erat, ô magni, perituro parcere, divi,

Ut saltem patriâ contumularer humo ?

Vel pœna in mortis tempus dilata fuisset,

Vel = præcessisset mors properata fugam.

Integer hanc potui nuper bene reddere vitam:

Exul ut occiderem nunc mihi vita data est.

Tam precul ignotis igitur moriemur in oris ?

Et sicut ipso tristia fata loco ?

Nec mea consuetudo languescent corpora lecto ?

Depositorum nec me qui flecti ullus crit ?

Nec dominæ lacrymis in nostra cadentibus ora,

Accedent animæ tempora parva mea ?

Nec mandata dabo ? nec cum clamore supremo

Labentes oculos condet amica manus ?

Sed sine funcribus caput hoc, sine honore sepulcri

Indeploratum barbara terra teget ?

Ecquid, ubi audieris, totâ turbare mente ?

Et feries pavidâ pectora fida manu ? (tes

Ecquid, in has frustra tendens tua brachia par-

Clamabis miseri nomen inane viri ?

Parce tamen lacerare genas, nec scinde capillos :

Non tibi nunc primùm, lux mea, raptus ero.

Cum patriam amisi, tunc me periiisse putato:

Et prior, & gravior mors fuit illa mihi.

Nunc si fortè potes (sed non potes) optima con-

Finitis gaude tot mihi morte malis. (jux,

Quod potes, extenua forti mala corde ferendo :

Ad mala jam pridem non rude pectus habes.

Atq; utinam percant animæ cum corpore nostræ,

Effugiatq; avidos pars mea nulla rogos.

In patria
sepeliri.
* Præce-
pisset.

Claudere
oculos
mortuo.

Exilium
vera mor-
est.

Nam

TRISTIUM

49

Tythago-
ras ani-
mam im-
mortalem
affirmat.

Nam si morte carens vacuus volat altus in auras
Spiritus, & Sarrani sunt rata dicta senis :
Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras,
Pérq; feros manes hospita semper erit.
Ossa tamen facito parva referantur in urna :
Sic ego non, etiam mortuus, exul ero.
Non vetat hoc quisquã fratrem Thebana peremptum
Supposuit tumulo, rege vetante, soror.
Atq; ea cum foliis & amomi pulvere misce;
Inq; subarbano condita crede solo.
Quosq; legat versus oculo properante viator,
Grandibus in tumuli marmore cæde notis :

Epiraphi-
um Ovidii.

Hic ego qui jaceo tenerorum luctu amorum,
Ingenio perii Naso poeta meo,
At tibi, qui transis, nè sit grave (quod quis amâsti)
Dicere, Nasonis molliter ossa cubent.
Hoc satis in tumulo est : etenim majora libelli.
Et diuturna magis sunt monumenta mei.
Quos ego confido, quamvis nocuere, daturus
Nomen, & auctori tempora longa suo.
Tu tamen extincto feralia munera ferto.
Deq; tuis lacrymis humidaserta dato.
Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis,
Sentiet officium mæsta favilla pium.
Scribere plura liber : sed vox mihi fessa loquendi
Dictandi vires siccãq; lingua uogat.
Accipe supremo dictum mihi forsitan ore,
Quod, tibi qui mittit, non habet ille, vale.

Serta se-
pulcro ap-
ponere.

ELEGIA IV.

Ad amicum, ut magnorum virorum consue-
tudinem fugiat.

O Mihi chære quidem semper, sed tempore dum
Cognite, res postquam procubere mæx :
Usibus edocto si quicquam credis amico :
Vive tibi, & longè nomina magna fuge.
Vive tibi, quantumq; potes prælustria vita :

* Non pro-
fic potius si
quis obesse
possit.

Sæpius prælustri fulmen ab arce venit.
Nem. quanquam soli possunt prodesse potentes,
* Non prosunt : potius plurimum obesse solent.

Effugit

Effugit hybernas demissa antenna procellas :

Lataq; plus parvis vela timoris habent.

Aspicis ut summâ cortex levis innaret undâ,

Summa
fugienda.

Cum graue nexa simul retia mergat onus.

Hic ego si monitor, monitus prius ipse fuisscm,

In qua debebam forsitan urbe forem.

Dum tecum vixi, dum me levis aura ferebat,

Hac mea per placidas cymba cucurrit aquas.

Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipsum)

Sic cadit, ut taetâ surgere possit humo.

At miser Elpenor tectis delapsus ab alto,

Elpenor.

Occurrit regi flebilis umbra suo !

Quid fuit ut tutas agitare Dædalus alas ?

Dædalus.

Icarus immensas nomine signet aquas ?

Nempe quod hic altè, demissus ille volabat ;

Nam pennas ambo non habuere suas.

Crede mihi, bene qui latuit bene vixit : & intra

Bene late-
re, bene
est vivere.

Fortunam debet quisq; manere suam.

Non foret Eumedes orbis, si filius ejus

Stultus Achilleos non adamasset equos.

Nec natum in flamma vidisset, in arbore natus,

Cepisset genitor si Phaëthonta Merops.

Tu quoq; formida nimium sublimia semper :

Proposuiq; precor, contrahc vela tui

Nam pede inoffensa spatium percurrere vita

Dignus es, & fato candidiore frui.

Quod pro te ut voceam, miti pietate mereris,

Hæsurâq; mihi tempus in omne fide.

Vidi ego te tali vultu mea fata gementem,

Qualem credibile est ore fuisse meo.

Nostra tuas vidi lacrymas super ore cadentes,

Tempore quas uno, fidaq; verba, * dabas.

* Bibi.

Nunc quoq; submotum studio defendis amicum ;

Et mala vix ullâ parte levanda levas.

Vive sine invidia, mollesq; inglorius annos

Exige ; amicitias & tibi jauge pares.

Amicitia
pares af-
fectantore.

Nasonisq; tui, quod adhuc non exulat, unum

Nomen ama ; Scyrbicus cætera Pontus habet.

Proxima sideribus tellus Erymanthides ursæ

Me tenet, astricto terra perusta gelu.

Basilhorus

TRISTIUM

42

Bosphorus & Tanais superant, Scythiaq; paludes,
Vixq; satis noti nomina pauca loci.

Ulcus nihil est, nisi non habitabile frigus :

Heu ! quàm vicina est ultima terra mihi !

At longè patria est, longè est charissima conjux :

Quicquid & hæc nobis post duo dulce fuit.

Si tamen hæc absunt, ut, quæ contingere non est

Corpore sint animo cuncta videnda meo.

Ante oculos errat domus, urbs, & forma locorum,

Succeduntq; suis singula facta locis.

Conjugis ante oculos, sicut præsentis, imago est ;

Illæ meo casus aggravat, illæ levat. (amorem,

Aggravat hæc, quod abest : levat hæc, quod præstat :

Impositumq; sibi firma tuetur onus.

Vos quoq; pectoribus nostris hæretis amici,

Dicere quos cupio nomine quemq; suo.

Amicorum
nomina
cur non
inferat.

Sed timor officium cautus compefcit ; & ipsos

In nostro poni carmine nolle puto,

Antè volebaris, gratiq; erat instar amoris,

Versibus in nostris nomina vestra legi.

* Quemq;
oro unum-
quemque.

Quod quoniã est anceps, intra mea pectora * quæ-

Alloquar : & nulli causa timoris ero. (q

Nec meus indicio latitantes versus amicos

Protrahet : occultè, si quis amavit, amet.

Scite tamen, quamvis longâ regione remotus

Absim, vos animo semper adesse meo.

Et quæ quisq; potest, oro, mala nostra levate ;

Fidam projecto neve negate manum.

Prospæra sic maucat vobis fortuna, nec unquam

Contracti simili sorte rogetis idem.

ELEGIA V.

Ad Charum amicum.

U^Sus amicitia tecum mihi parvus, ut illam

Non ægrè possis dissimulare, fuit :

Ni me complexus vinclis propioribus esses,

Nave meâ vento forsan eunte suo.

* Metu.

Ut cecidi, cunctiq; * metu fugere ruinam,

Versâq; amicitia terga dedere mea :

Ausus

Ausus es igne Jovis percussum tangere corpus,
Et deploata limen adire domus.

Idq̄ recens præstas, nec longo cognitus usu,
Quod veterum misero vix duo trësve mihi.

Vidi ego confusos vultus, visosq̄ notavi,
Osq̄ madens fletu, pallidiusq̄ meo.

Et lacrymas cernens in singula verba cadentes,
Ore meo lacrymas auribus illa bibi.

Brachiaq̄, excipi * presso pendentia collo,
Et singulatis oscula mista sonis.

* Mœsto.

Sum quoq̄ Chære tuis defensus viribus absens:
Scis Charum veri nominis esse loco.

Multaq̄ præterea manifesti signa favoris
Pectoribus teneo non abitura meis.

Dii tibi posse tuos tribuant defendere semper,
Quos in materia prosperiore juves.

Si tamen interea quid in his ego perditus oris,
(Quod te credibile est querere) quaris, agam.

Spe trahor exigua, quam tu mihi demere noli, Spes.
Tristia leniri numina posse Dei.

Seu temerè expecto, sive hoc contingere fas est,
Tu mihi, quod cupio, fas, precor, esse proba.

Quaq̄ tibi est linguae facundia, confer in illud:
Ut doceas votum posse valere meum.

Quò quisq̄ est major, magis est placabilis ira:
Et faciles motus mens generosa capit.

Genero-
sissimus

Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni;
Pugna suum finem, cum jacet hostis, habet.

quisque ad
iracundi-

At lupus, & turpes instant morientibus ursi,
Et quaecunq̄ minor nobilitate fera est.

am minus
est pro-

Majus apud Trojam forti quid habemus Achille?
Dardanii lacrymas non tulit ille senis.

pensus.

Quæ ducis hmarthii fuerit clementia, Porus,
Præclariq̄ docent funeras exequia.

Porus.

Nève hominum referam flexas ad mitius iras;
Furoris gener est, qui prius hostis erat.

Deniq̄, quæ nullam sperare salutem,
Sed omne caput omne causa cruenta mea.

Nec mihi quæro respondere cuncta petitem
Caput enim caput est, quod caput orbis erat.

Non.

Oculi Na-
sonis in
crimine.

Non aliquid dixi, violentæve lingua locuta est;
Lapsæve sunt nimio verba profusa mere:
Inscia quod crimen viderunt lumina, plector;
Peccatumq; oculos est habuisse meum.
Non equidem totam possum defendere culpam:
Sed partem nostri criminis error habet.
Spes igitur superest, facturum ut molliat ipse
Mutati pœnam conditione loci.
Hoc utinam vitidi solis prænuntius ortus
Adferat admissio Lucifer albus equo.

ELEGIA VI.

Ad amicum, quo familiarissime usus est.

Consilio-
rum com-
municatio
signum e-
rat veræ
amicitiæ.

FOedus amicitiae non vis, charissime, nostræ,
Nec, si fortè velis, dissimulare potes.
Donec enim licuit, nec te mihi charior alter,
Nec tibi me totâ iunctior urbe fuit.
Isq; erat usq; adeo populo testatus, ut esset
Penè magis quàm tu, quàmq; ego, notus ami-
Quiq; est in charis animi tibi candor amicis,
Cognitus est illi, quem colis ipse, viro.
Nil ità celabas, ut non ego conscius essem;
Pectoribusq; dabas multa regenda meis.
Cuiq; ego narrabam, secreti quicquid habebam,
Excepto quod me perdidit, unus eras.
Id quoq; si scïsses, salvo fruerere sodali,
Consilioq; forem sospes, amice, tuo.
Sed mea me in pœnam nimirum fata traherant
Omne bonæ claudunt utilitatis iter.
Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo;
Seu ratio fatum vincere nulla valet:
Tu tamen, & nobis usu iunctissime longo,
Pars desiderii maxima penè mei,
Sis memor; & si quas fecit tibi gratia vires,
Illas pro nobis experire rogo:
Numinis ut lasi fiat mansucior ira;
Mutatq; minor sit mea pœna loco:
Idq; ità, si nullum scelus est in pectore nostro,
Principiumq; mei criminis error habet.

Nec breve nec tutum est, quo fiat mea, dicere, ca-

Lamina funesti conscia facta mali :

(su Lumina
Nafonis.

Mensq̃ reformidat, veluti sua vulnera, tempus

Illud ; & admonitu fit novus ipse dolor.

Et quæcunq̃ ad cò possint afferre pudorem,

Illæ regi cecæ candida nocte decet.

Nil igitur referam, nisi me peccasse (sed illo

Premia peccato nulla petita mihi)

Stultitiãq̃ meum crimen debere vocari ;

Stultitiã
non cri-
men.

Nomina si factis reddere vera velis:

Quæ si non ita sunt, alium, quo longius absim.

Quare (suburbana hæc sit mihi terra) locum.

ELEGIA VII.

Mandat epistolæ, ut Perillam adear.

Vade salutatũ subito perarata Perillam

Littera, sermonis fida ministra mei.

Aut illam invenies dulci cum matre sedentem,

Aut inter liberos, Pieridasq̃ suas.

Quicquid ager, cum te scierit venisse, relinquet:

Nec mora ; quid venias, quidve, requirer, agã.

Vivere me dices ; sed sic, ut vivere nolim ;

Nec mala tam longã nostra levata morã :

Et tamen ad Musas, quamvis nocuere, reverti,

Aptaq̃ in alternos, cogere verba pedes.

Tu quoq̃, dic, Studiis cõmunibus ecquid inheres ?

Doctaq̃ non patrio carmina more canis ?

Nam tibi cum facie mores natura pudicos,

Et raras dotes, ingeniumq̃ dedit :

Perillæ
ingenium.

Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad undas,

Nè malè fecundæ vena periret aqua.

Primus id aspxi teneris in virginis annis ;

Utiq̃ pater natæ, duxq̃, comesq̃ sui.

Tunc quoq̃ (sed forsã nostrum delevit amorem

Tempus) eram nimio junctus amore tibi.

Ergo si remanent ignes tibi pectoris iidem,

Sola tuum vates Lesbia vincit opus.

Sed vercor nè nunc mea te fortuna retardet,

Postq̃ meos casus sit tibi pectus iners.

Dum

Dum licuit, tui sepe mihi, tibi nostra legebam,

Sape tui iudex, sape Magister eram.

Aut ego præbebam factis modò versibus aures:

Aut, ubi cessâras, causa ruboris eram.

Forstian exemplo, quia me læsere libelli,

• Fata se-
cura.

*Tu quoq; sis penæ * facta ruina mea.*

Pone Perilla metum: tantummodo fœmina nulla,

Nêve vir à scriptis discat amare tuis.

Ergò desidia remove doctissima causas;

Inq; bonas artes, & tua sacra redi;

Ista decens facies longis vitiabitur annis;

Rugaq; in antiqua fronte senilis erit:

Injicietq; manus formæ damnosa senectus,

Quæ strepitum passu non faciente venit.

Cumq; aliquis dicit, Fuit hæc formosa, dolcis,

Speculum
mendax.

Et speculum mendax esse querere tuum.

Sunt & opes modicæ; cum sis dignissima magnæ.

Finge sed immensis censibus esse pares.

Nempe dat & quodcunq; libet fortuna rapiq;

Irus, Cræ-
sus,

Irus & est subito, qui modo Cræsus erat.

Singula quid referam? nil non mortale tenemus.

Pectoris exceptis ingeniiq; bonis.

En ego, cum patriâ caream, vobisq; domoq;

Raptaq; sunt, adimi quæ potuere, mihi:

Ingenio tamen ipse meo comitorq; fruorq;

Cæsar in hoc potuit juris habere nihil.

Litteræ
non pos-
sunt nobis
adimi.

Quilibet hanc sævo vitam mihi finiat ense;

Me tamen extincto fama superstes erit.

Dumq; suis victrix septem de montibus orbem

Prospiciet domitum Martia Roma, legar.

Tu quoq; quam studii maneat felicius usus,

Effuge venturos quæ potes usq; rogos.

ELEGIA VIII.

Patriam & suos videre desiderat.

Nunc ego Triptolemi cupere conscendere curram

Misit in ignotam qui rude semen humum.

Nunc ego Medea vellem frenare dracones,

Quos habuit fugiens arce, Corinthe, iui.

Nunc ego jam audas optare sumere pennas,
 Sive tuas Perseu, Dædale sive tuas;
 Ut tenerâ nostris cedente volatibus aurâ,
 Aspicerem patriæ dulce regerè solum,
 Desertaq; domus vultus, memorèsq; sodales,
 Charaq; præcipuè conjugis ira mea.
 Stulte, quid hæc frustra velis puerilibus optas,
 Quæ non ulla tibi ferè q; ferèq; dies?
 Si semel optandum est, Augusti numen adora: * Læsiisti.
 Et, quem sensisti, ritè precare Deum.
 Ille tibi pennâq; totèq; currûsq; volucres
 Tradere: dei reditum, proxinus ales eris.
 Si precer hæc (neq; enim possum majora precari)
 Nè mea sint timeo vota modesta parum
 Forsitan hoc olim, cùm jam satiaverit iram,
 Tunc quoq; sollicitâ mente, rogandus erit.
 Quod minus interea est (instar mihi muneris am-
 Ex his me jubeat quò libet ire locis: (pli)
 Nec cælum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec auræ: **Macies**
 Hei mihi! perpetuus corpora languor habet. **Ovidii ex**
 Seu vitiant artus agræ contagia mentis, **alieno cor-**
 Sive mei causa est in regione mali; **lo.**
 Ut tetigi Pontum vexant insomnia, vixq;
 Ossa tegit macies, nec juvat ora cibis:
 Quiq; per autumnum percussis frigore primo
 Est color in foliis, quæ nova læsi hyems;
 Is mea membra tenet; nec viribus allevor ullis;
 Et nunquam queruli causa doloris abest. (est
 Nec melius valeo, quàm corpore, mente: sed ægra
 Utraq; pars æquè; binaq; damna fero.
 Hæret & ante oculos (veluti spectabile corpus)
 Abans fortunæ forma videnda mea.
 Cumq; locos, moresq; hominum, cultusq; sonosq;
 Cernimus, & quid sim, quid fuerimq; subit;
 Tantus amor necis est, querar ut de Caesaris ira,
 Quòd non offensas vindicet ense suas.
 At quoniam semel est odio civiliter usus,
 Mutato levior sit fuga nostra loco.

TRISTIUM
ELEGIA IX.

Uide Tomos dictus.

* Igitur Grae
Grae
(quis crederet?)
urbes.
Hic quoque sunt *urbes Grae (quis credere pos-
Inter inhumana nomina Barbaria. (ser?)
Huc quoque Mileto missi venere coloni,
Inque Getis Graias constituere domos.
Sed verus haec nomen, positaque antiquius urbe,
Constat ab Absyrti eade fuisse loco.

Nam rate (quae curâ pugnae facta Minervae,
Per non tentatis prima cucurrit aquas)

Medea. Impia desertam fugiens Medea parentem,
Dicitur his remos applicuisse vadis :

* Specta-
tor.
Quem procul ut vidit tumulto *speculator ab ali,
Hesper, ait, nosco Colchide vela dari,

Dum trepidant Minya, dum solvitur aggere funi,

Dum sequitur celeres anchora tracta manus,

Conscia percussit meritorum pectora Colchis

Ausa atque ausura multa nefanda manu :

Et, quanquam superest ingens audacia menti,

Pallor in attonita virginis ore fuit.

Ergo ubi prospexit venientia vela, Tenemur,

Et pater est aliqua fraude morandus, ait.

Dum quid agat quaerit, dum versat in omnia vul-

Ad fratrem casu lumina flexa tulit. (m)

Cujus ut ablata est praesentia, Vicinus, inquit,

Hic mihi morte sua causa salutis erit.

Protinus ignari, nec quicquam tale rimentis,

Innocuum rigido perforat ense latus.

Atque ita divellit, divulsaque membra per agros

Dissipat, in multis invenienda locis :

Nex pater ignoret, scopulo proponit in alta

Pallentesque manus, sanguineumque caput ;

Ut genitor luctuque novo tardetur ; et, artus

Dum legit extinctos, triste retardet iter.

Tomos a
fessione.
Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illa
Membra soror fratris consecuisse sui.

ELEGIA X.

Quibus cum gentibus vivat.

Si quis adhuc istis meminit Nasonis adepti,

Et superest sine me nomen in urbe meum :

Ser.

Suppositum stellis nunquam tangentibus æquor,

Me sciat in media vivere Barbaria.

Sauromata cingunt fera gens, Bessiq, Getaq :

Quàm non ingenio nomina digna meo !

Dum tamen aura tepet, medio descendimur Istro:

Ille suis liquidus bella repellit aquis.

At cum tristis hyems squalentia protulit ora;

Terraq, marmoreo est candida facta gelu :

Dum patet & Boreas, & nix* jactata sub Arcto: * Injesta.

Tum patet has gentes axe tremente premi.

Nix jacet, & jactam non sol pluviaq, resolvunt: Nix in

Indurat Boreas, perpetuamq, facit. crystallum

Ergo ubi deliquit nondum prior, altera venit,

Et solet in multis bima * jacere locis. * Manere.

Tantaq, commoti vis est Aquilonis, ut altas

Æquet humo turres, tectaq, raptâ ferat.

Pellibus, & sutis arcent male frigora* braccis; * Braccis,

Oraq, de toto corpore sola parent.

Sape sonant moti glacie pendente capilli,

Et nitet inducto candida barba gelu :

Nudaq, consistunt formam servantia * testa * Testa.

Vina; nec hausta meri, sed data frustra bibunt.

Quid loquor, ut cuncti concrecant frigore rivi?

Decq, lacu fragiles effodiantur aquæ?

Ipse, papyrisero qui non angustior amne

Miscetur vasto multa per ora freto,

Cæruleos ventis latices durantibus Ister

Congelat, & tectis in mare serpit aquis.

Quaq, rates ierant, pedibus nunc itur; & undas

Frigore concretas ungula pulsat equi.

Perq, novos pontes subter libentibus undis,

Ducunt Sarmatisci barbara plastra boves

Vix equidem credar: sed cum sint præmia falsi

Nulla, ratam debet testis habere fidem.

Vidimus ingentem glacie consistere pontum,

Lubricaq, immotas testa premebat aquas.

Nec vidisse sat est; durum calcavimus aquor,

Undaq, non udo sub pede summa fuit.

Si tibi tale fretum quondam Leandre fuisset,

Non foret angusta mors tua crimen aquæ.

Asperitas
Scythiæ.

Papyriser
Nilus.

Lucrum
mendaces
facit.

Tua neq. se pândi possunt delphines in auras
Tollere: conantes dura coercent hyems.
Et quanquam Boreas jactans insonet alis,
Fluctus in obseſſo gurgite nullus erit:
Inclusq. gelu stabunt ut marmore puppes:

*Findere. Nec poterit rigidas *ſcindere remus aquas:

Vidimus in glacie pisces hâere ligatos;
Sed pars ex illis tum quoq. viva fuit.
Sive igitur nimii Boreæ vis jacta marinas,
Sive redundans flumine cogit aquas:
Protinus equato siccis Aquilonibus Istro
Invehitur celeri barbarus hostis equo:

Parthus.

Hostis equo pollens, longeq. volante sagittâ,
Vicinam latè depopulatur humum,
Diffugiunt alii, nullisq. iuvenibus agros,
Incustoditæ diripiuntur opes:
Ruris opes parva, pecus, & stridentia plaustra
Et quæ divitiis incola pauper habet.
Pars agitur vindictæ post tergum capta laceris,
Respicens frustrâ rura laremq. suum:
Pars cadit hamatis miserè confixa sagittis;
Nam volucri ferro tinâle virus inest.

*Flamma.

Quæ nequeunt scâ ferre aut abducere, perdunt
Et cremat insonites hostica *turba casas.
Tum quoq. cùm pax est, trepidant formidine belli
Nec quisquam presso vomere sulcat humum.
Aut videt, aut meminit locus hic, quem non videt,
Cessit iners rigido terra relicta sicc.

Scythia
non habet
vina.

Non hîc pampinea dulcis latet uva sub umbra,
Nec cumulant alios fervida musta lacus.
Poma negat regio: nec haberet Aconitum, in quæ
Scriberet hîc domina verba legenda suæ.
Aspiceres nudos sine fronde, sine arbore campos:
Heu loca felici non adeunda viro!
Ergo tam latè pascuat cùm maximus orbis,
Hæc est in pænas terra reperta meas.

ELEGIA XI.

Invehitur in maledicum.

Siquis es, insultes qui casibus, improbe, nostris
Mæq. reum dampno sine cruentus agis:

Nam.

Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino,

Et dicam filices pectus habere tuum.

Natus e
scopulis.

Quis gradus ulterior, quò se tua porrigat ira,

Restat? quidve meis cernis abesse malis?

Barbara me tellus, & inhospita litora Ponti,

Cumq; truci Borea Mænalis ursa videt.

Nulla mihi cum gente fera commercia lingua;

Omnia solliciti sunt loca plena metus.

Uig. fugax avidis cervus deprensus ab urfis;

Cunctaq; montanis ut pavet agna lupis;

Sic ego belligeris à gentibus undiq; sepas

Terror, hoste mecum penè premente latus.

Uig. sit exiguum pœna, quòd conjuge charâ,

Quòd patriâ carco, pignoribusq; meis:

Ut mala nulla seram, nisi nudam Caesaris iram;

Nuda parùm nobis Caesaris ira mali est?

Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retrahet,

Solvat & in mores ora diserta meos.

IN CAUSA facili cuius licet esse disertor;

Et minimæ vires frangere quassa valent.

Subruere est arces, & stantia mœnia; virtus

* Quilibet ignavi precipitata premunt.

* Quam-
libet.

Non sum, qui fuerã quid inanem proteris umbrã?

Quid cinerem saxi bustaq; nostra petis?

Umbra vi-
vi Naso-
nis.

Hector erat tunc cum bello certabat; & idem

Tractus ab Hamonio non erat Hector equo.

Me quoq; quem nōras olim, non esse memento;

Ex illo superant hæc simulacra viro.

Quid simulacra ferox dictis * incendis amaris? * Incensis.

Parce, precor, manes sollicitare meos.

Omnia vera puta mea crimina; nil sit in illis,

Quod magis errorem, quàm scelus esse putes:

Pendimus en profugi (satia tua pectora) pœnas

Exilioq; graves, exiliq; loco.

Carnifici fortuna potest mea flenda videri,

Te tamen est uno iudice * mersa parùm.

* Dura.

Savior es tristi Busiride, savior illo

Qui fulsum lento torruit igne bovem:

Quiq; bovem Siculo fertur donasse tyranno,

Et Aëlis artes conciliasse suas.

Munere in hoc usus, rex, est, sed imagine major

Nec sola est operis forma probanda mei.

Aspicis à dextra latus hoc adaptatile tauri?

Hæc tibi, quem perdes, conjiciendus eris.

Protinus inclusum lentis carbonibus ure :

Mugiet, & veri vox erit illa bovis.

Pro quibus inventis, ut munus munere penses,

Da, precor, ingenio præmia digna meo.

Dixerat : at Phalaris, Pœna mirande reperi

Ipse tuum præsens imbue, dixit opus.

Nec mora ; monstratis crudeliter ignibus usque

Exhibuit geminos ore gemente sonos.

* Scythias-
que.

Quid mihi cū Siculis, inter * Scythicosq; Getas

* Redir:

Ad te (quisquis is es) nostra querela * venit.

Utiq; situm nostro possis explere cruore,

Quantaq; vis avido gaudia corde feras :

Tot mala sum fugiens tellure, tot aquore passus

Te quoq; ut auditis posse dolere putem.

Crede mihi, si sit nobis collatus Ulysses,

Neptuni minor est, quàm Jovis ira fuit.

Ergò, quicumq; es, rescindere crimina noli :

Deq; gravi duras vulnere tolle manus.

Utiq; mea famam tenuent oblivio culpa,

Facta cicatricem ducere nostra sine.

Himenæ Humanaq; memor sortis, quæ tollit eisdem

sortis mu- Et premit, incertas ipse verere vices.

tabilitas. Et quoniam, fieri quod nunquam posse putavi,

Est tibi de rebus maxima cura meis ;

Non est quòd timeas : fortuna miserrima nō

Omne trahit secum Caesaris ira malum.

Quod magis ut liqueat, nève hoc ego fingere o

Ipse velim pœnas experiare meas.

ELEGIA XII.

Rogat mitiorem exilii locum.

* Longior
antiquis.

FRigorajam Zephyri minuunt ; annoq; perat

* Tardior antiquis visa Meoris hycms.

Impositamq; sibi q i non bene pertulit Hellen,

Tempora nocturnis aqua diurna facit.

Jam violas pueriq; legunt, hilaresq; puella,

Rurâq; quæ nullo nata serente ferunt.

Prataq; pubescunt variorum flore colorum :

Pubescunt
prata.

Indociliq; loquax gutture vernat avis.

Viâ malæ crimen matris deponat hirundo.

Sub trabibus cunas, parvâq; tecta facit :

Herbaq; quæ latuit Cerealibus obruta sulcis,

Exerit è tepida molle cacumen humo :

Quoq; loco est vitis, de palmite gemma movetur :

Nam procul à Getico littore vitis abest.

Quoq; loco est arbor, turgescit in arbore ramus :

Nam procul à Geticis finibus arbor abest.

Oïa nunc istic, junctisq; ex ordine ludis

Cedunt verbosi garrula verba fori.

Lusus equis nunc est, levibus nunc luditur armis,

Nunc pila, nunc celeri vertitur orbe trochus.

Nunc, ubi perfusa est olco labente juvenus,

Defessos artus * tingere gaudet aquâ. * Virgine

Scena riget, studiisq; favor distantibus ardet, tingu.

Cumq; tribus resonant terna theatra foris.

O quater, & quoties non est numerare, beatum,

Non interdictâ cui licet urbe frui !

At mihi sentitur nix verno sole soluta,

Quæq; lacu duro non fodiantur aqua.

Nec mare concreseit glacie; nec ut antè per Istrû

Stridula Sauromates plaustro bubulcus agit.

Si tamen incipiunt aliqua huc adnare carina,

Hospitaq; in Ponti littore puppis erit ;

Sedulus occurram nautæ, dictaq; salute,

Quid veniat quæram, quisve quibûsve locis.

Ille quidem (mirum) ni de regione propinqua,

Non nisi vicinas tutus araret aquas.

Rarus ab Italia tantum mare navita transit,

Littora rarus in hæc portubus orba venit.

Sive tamen Græcâ scierit, sive ille Latinâ

Voce loqui, certè gratior * usus erit. * Hujus.

Fas quoq; ab ore freti, longaq; Propontidos undis

Huc aliquem certo vela dedisse Noto.

Quisquis is est, memori rumorem voce referre,

Et fieri fama parsque gradusque potest :

Germani
rebellat-
rix.

Is precor auditos possit narrare triumphos
Cæsaris, & Latio reddita vota Fovi.
Teq; rebellatrix tandem Germania magni
Triste cupit pedibus supposuisse ducis.
Hæc mihi qui referat, quæ non vidiſſe dolebo,
Ille mea totum protinus hoſpes erit. (est)
Hic nihil jamne domus Scythico Naſonis in orbem
Fariq; ſuam mihi da pro lare pœna locum?
Dii ſicite, ut Cæſar non hoc penetrare, domumq;
Hoſpitium pœna ſed velit eſſe mea.

ELEGIA XIII.

In natalem ſuum.

Libamia
natalis
dici.

Ecce ſupervacuum (quid enim fuit utile naſci
ad ſua natalis tempora noſter adeſt.
Dure quid ad miſeros veniebas exulis annos?
Debueras illis impoſuiſſe modum.
Si tibi cura mei, vel ſi pudor ullus ineſſet,
Non ultra patriam me ſequerere meam:
Quoq; loco primum malè ſu tibi cognitus inſan
Illo tentàſſet ultimus eſſe mihi
Inq; relinquendo (quod idem fecere ſodales)
Tu quoq; dixiſſet triſtis in urbe, Val-
Quid tibi cum Porto? num te quoq; Cæsaris ira
Extremam gelidi miſit in orbis humum?
Scilicet expectas ſolum tibi moris honorem?
Pendeat ex humeris veſtis ut alba meis?
Fumida cingatur flarentibus ara coronis?
Micaq; ſolenni iſuris in igne ſonet?
Libaq; dem pro te genitale notantia tempus?
Concipiamq; bonas ore ſavente preces?
Non ita ſum poſitus, nec ſunt ea tempora nobis,
Adventu poſſim latus ut eſſe tuo
Funeris ara mihi ferali cinſta cupreſſo
Convexit, & ſtraſtis flamma parata rogis.
Nec dare iſura libet nil exorantia divos,
In tantis ſubeant nec bona verba malis.
Si tamen eſt aliquot nobis hæc luce petendum,
In loca nò redas ampliùs iſta precor:

Dum me terrarum pars penè novissima Ponti
Euxinus falso nomine dictus habet.

ELEGIA XIV.

Ad amicum, ut librum tueatur suum.

Cultor & antistes doctorum sancte virorum,
Quid facis, ingenio semper amice meo?

Antistes
doctorum.

Ecquid, ut incolumem quondam celebrare solebas,

Nunc quoq; nè videar totus abesse, caves?

* Conspicis exceptis ecquid mea carmina solis

* Colligis.

Artibus, artificii qua nocuere suo?

Immo ita fac, quæsitum studiose novorum,

Quæq; potes retine nomen in urbe meum.

Ea fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis,

Qui domini pœnam non meruere sui.

Sape per extremas prolagus puer exulat oras,

Urbi tamen natis exulis esse licet.

Palladis exemplo de me sine matre creata

* Liber si-
ne matre.

Carmina sunt: stirps hæc progeniesq; mea:

Hanc tibi commendo: quæ quò magis orba parente

Hæc tibi tutori sarcina major erit. (est,

Tres mihi sunt nati contagia nostra secuti;

De arte
amandi.

Cætera fac cura sit tibi turba pulam.

Sunt quoq; mutata ter quinq; volumina forme,

Metamor-
phoses.

Carmina de domini funere rapti sui.

Illud opus potuit, si non prius ipse scripssem,

Certius à summa nomen habere minu.

Nunc incorrectum populi pervenit in ora;

In populi quidquam si tamen ore * meum est: * Mei est.

Hoc quoq; nescio quid nostris apparet libellis,

Diversum missam quod tibi ab o-he venit.

Quod quicumq; leget (si quis leget) estimet autè

Compositum quo sit tempore, quoq; loco:

* Equus erit scriptis, quorum cognoverit esse

Exilium tempus, Barbariamq; locum.

Inq; tot adversis carmen mirabitur ullum

Ducere me tristi sustinuisse manu.

Ingenium
incommo-
di fræn-

Ingenium fregere meum mala; cuius & arte

Fons infœcundus, parvaq; vena fuit.

Sed gaur.

Sed quæcunq; fuit, nullo exercente, refugit,
 Et longo periit arida facta situ.
 Non hic librorum, per quos inviter, alarq;
 Copia; pro libris arcus & arma sonant.
 Nullus in hac terra recitem cui carmina, cujus
 Intellecturis auribus utar, adest.
 Nec quò secedam locus est; custodia muri
 Submovet infestos clausaq; porta Getas.
 Sæpe aliquid quero verbum, nomenq; locumq;
 Nec quisquam est, à quo certior esse queam.
 Dicere sæpe aliquid conanti (turpe fateri)
 Verba mihi desunt, dedidiciq; loqui.
 *Scythico Threicio * Geticoq; ferè circumsonor ore,
 que fecit. Et videor Geticis scribere posse modis.
 Crede mihi, timeo nè sint immista Latinis,
 Inq; meis scriptis Pontica verba legas.
 Qualemcunq; legas, veniã dignere libellum,
 Sortis & excusa conditione mea.

PUB. OVID. NASONIS
 De Tristibus Lib. IV.

ELEGIA I.

Excusat suos libros, si quid vitii habebunt.

SI qua meis fuerint (ut erunt) vitia
 libellis,
 Excusata suo tempore lector habe.
 Exul eram; requiesq; mihi, non fama pe-
 rita est:

Mens intenta suis nè foret usquè malis.
 Hoc est cur cantet vinctus quoq; compede fossor,
 Indocili numero cùm grave mollit opus.
 Cantat & innitens limosa pronus arena,
 Adverso tardam qui * vehit amne ratem:
 Quisq; ferens pariter lentos ad pectora remos
 In numerum pulsã brachia versat aquã.

* Trahit.

Fessus ut incubuit baculo, saxoq; resedit
 Pastor, arundineo carmine mulcet oves.
 Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis
 Fallitur ancilla decipiturq; labor.
 Fertur & abducta * Lyrnesside triftis Achilles * Briseide.
 Hæmoniâ curas attenuasse lyrâ. Achilles.
 Cum traheret sylvas Orpheus, & dura canendo Orpheus.
 Saxa, bis amissâ conjuge mœstus erat.
 Me quoq; Musa levat Penti loca iussa petentem;
 Sola comes nostræ perstitit illa fugæ.
 Sola nec infiliat inter, nec militis ense,
 Nec mare, nec ventos, barbariemq; timet.
 Scit quoq; cum perii, quis me deciperit error,
 Et culpam in facto non scelus esse meo.
 Scilicet hoc ipso nunc aqua; quod obsuit antè,
 Cum mecum juncti criminis acta rea est.
 Non equidem vellem (quoniâ nocitura fuerunt)
 Pieridum sacris imposuisse manum.
 Sed nunc quid faciam? Vis me tenet ipsa sacrorû,
 Et carmen demens carmine læsus amo.
 Sic nova Dulichio lotos gustata palato,
 Illo, quo nocuit, grata sapore fuit. (illis;
 Sensit amans sua damna* ferens; tamen hæret in * Fere.
 Materiam culpæ persequiturq; sue.
 Nos quoq; delectant, quamvis nocuere, libelli:
 Quodq; mihi telum vulnere fecit amo.
 Forsitan hoc studium possit furor esse videri;
 Sed quiddam furor hic utilitatis habet.
 Semper in oblitu mentem vetat esse malorum,
 Præsentis casus immemoremq; facit.
 Utq; suum Bacche non sentit saucia vulnus,
 Dum stupet Idæis exululata iugis:
 Sic, ubi mota calent sacro mea pectora thyrso, Furor po-
 Altior humano spiritus ille malo est. eticu-
 Ille nec exilium, Scythici nec littora Ponti,
 Ille nec iratos sentit habere Deos.
 Utq; seporifera biberem si pocula Lethe;
 Temporis adversi sic mihi sensus abest.
 Fure deas igitur veneror mala nostra levantes,
 Sollicitas comites ex Helicone fugæ;

Et partim pelago, partim vestigia terrâ,
 Vel rate dignatus, vel pede nostra sequi.
 Sint precor hæc saltem faciles mihi: namq; deerum
 Cesare cum magno cætera turba facit.
 Atq; tot adversis cumulat, quot litus arenas,
 Quotq; fretum pisces, ovaq; piscis habet.
 Vere prius flores, æta numerabis aristas,
 Poma per autumnum, frigoribaq; nives:
 Quàm mala, quæ patior toto jactatus in orbe,
 Dum miser Euxini littora sæva peto.
 Nec tamen ut veni levior fortuna malorum est;
 Huc quoq; sunt nostras fata secuta vias.
 Hic quoq; cognosco natalis stamina nostri,
 Stamina de nigro vellere facta mihi.
 Utq; neq; insidias, capitisq; pericula narrem;
 Vera quidem vidi, sed graviora fide.
 Vivere quàm miserum est inter Bessiq; Getasq;
 Illum, qui populi semper in ore fuit!
 Quàm miserum est portâ vitam muroq; tueri;
 Vixq; sui tutum viribus esse loci!
 Aspera militiæ juvenis certamina fugi;
 Nec nisi lusura * movimus arma manu.
 Nunc senior gladioq; latus, scutoq; sinistram,
 Canitiem galea subjicioq; meam.
 Nam dedit è specula cussos ubi signa tumultus,
 Induimus trepidâ protinus arma manu.
 Hostis habens arcem, imbutaq; tela veneno,
 Sævus anhelanti mœnia lustrat equo.
 Utq; rapax pecudem, quæ se non texit ovili,
 Per sata, per sylvas fertq; * trahitq; lupus:
 Sic, si quem nondum portarum sede receptum
 Barbarus in campis repperit hostis, habet:
 Aut sequitur caprus, conjectiq; vincula collo
 Accipit; aut telo virus habente perit.
 Hic ego sollicita jaceo novus incola sedis;
 Heu nimium fati tempora lenta mei!
 Et tamen ad numeros antiquaq; sacra reverti
 Sustinet in tantis hospita Musa malis. (qui
 * Recitem. Sed neq; cui * referâ quisquâ est mea carmina, nec
 Auribus accipiat: verba Latina suis.

Getarum
 provincia
 impacata.
 * Novimus

* Refertq;

* Recitem.

Ipse mihi (quid enim faciam) scriboq; legoq;
 Tutaq; iudicio littera nostra suo est.
 Sape tamen dixi, Cui nunc hac cura laborat?
 An mea Sauromata scripta, Getaq; legent?
 Sape etiam lacrymæ sunt me scribente profusa,
 Humidaq; est fletu littera facta meo.
 Corq; vetusta meum tanquã nova vulnere* sensit, * Norit;
 Inq; sinum mæsta labitur imber aquæ.
 Dum vice mutatã qui sim fuerimq; recordor;
 Et tulerit me quod casus, & unde subit:
 Sape manus demens studiis irata, sibiq;
 Misit in arsfuros carmina nostra * rogos; * Focos.
 Atq; ea de multis quoniam non multa supersunt,
 Cum venia facito, quisquis es, ista legas.
 Tu quoq; non melius, quã sunt mea tempora, car-
 Interdicta mihi consule Roma boni. (mex

ELEGIA II.

Dolet non interesse triumpho de victa
 Germania.

JAm fera Caesaribus Germania, totus ut orbis, Fera Ger-
 Victa potest flexo succubuisse genu. mania.
 Altaq; velantur fortasse Palatia seris:
 Thuraq; in igne sonant, inficiuntq; diem:
 Candidaq; adductũ collum percussa securi
 Victima purpureo sanguine * pulsat humum. * Tingit.
 Donaq; amicorum templis promissa Deorum
 Reddere victores (Casar utroq; parant:
 Et qui Casareo iuvenes sub nomine cresunt,
 Perpetuò terras ut domus illa regat.
 Cumq; bonis nuptibus pro sospite Livia nato
 Munera dat meritis, sape datura, Deis:
 Et pariter matres, & quæ sine crimine castos
 Perpetuã servant virginitate focos.
 Plebs pia, cumq; pia latatur plebe Senatus,
 Parvaq; cuius eram pars ego nuper, Eques. Ovidius
 Nos procul expulsos communia gaudia fallunt; equestri
 Famaq; tam longè non nisi parva venit. ordine.
 Ergò omnis populus poterit spectare triumphos,
 Cumq; ducum titulis oppida capta leget:
 Vinculaq;

Vinctaq; captivâ reges cervice ferentes

Ante coreuatos ire videbit equos :

Et cernet vultus aliis pro tempore versos ;

Terribiles aliis, inimicorâsq; sui :

Quorum pars, causas & res, & nomina quæret ;

Pars referet, quamvis noverit illa parum.

Sidonium
orum.

Hic, qui Sidonio fulget sublimis in oestro,

Dux fuerat belli : proximus ille duci.

Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixit,

Non tristi vultu, cum tulit arma, fuit :

Ille ferox, & adhuc oculis hostilibus ardens,

* Dedit.

Hortator pugnae, cor siliumq; * fuit.

Perfidus hic nostros illudit fraude locorum,

Squalida prolixis qui regit ora comit.

Illo, qui sequitur, dicunt mactata ministro

Sæpe recusanti corpora capta Deo.

Hic lacus, hi montes, hæc tot castræ, tot amnes,

Plena feræ cadis, plena cruoris erant.

Drusus

Germani-
cus.

Drusus in his meruit quondam cognomina terræ,

Quæ bona progenies digna parente fuit.

Cornibus hic fractis viridi malè rectus ab ulva,

Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.

Crinibus en etiam fertur Germania passis,

Et ducis invicti sub pede macta sedet.

Collaq; Romana præbens animosa securi,

Vincula fert illâ, quâ tulit arma, manu.

Hos super in curru Cæsar victore vehêris

Purpureus, populi ritè per ora tui.

Quaq; ibis, manibus circumplaudere tuorum,

Undiq; iustato flore tegente vias.

Tempora Phœbæâ lauro cingentur ; Ioque

Miles, Io magnâ voce, triumpho canet.

* Calentes

Ipse sono plausuq; simul fremituq; * canentis,

Quadrijuges cernes sæpe resistere equos.

Indè petes arcem, & delubra faventia votis ;

Et dabitur merito laurea vota Fovi.

Hæc ego submotus quâ possum mente videbo ;

Erepet nobis jus habet illa loci :

Illâ per immensas spatiatur libera terras ;

In cælum celeri pervenit illa viâ :

Ille meos oculos mediam deducit in urbem ;

Immunus tanti nec finit esse boni.

Invenietq; animus, quâ currus spectet eburnos :

Sic certè in patria per breve tempus ero.

Vera tamen capiet populus spectacula felix ;

Lataq; erit præsens cum duce turba suo.

At mihi fingenti tantum, longeque remoto,

Auribus hic fructus * percipiendus erit.

Atq; procul Latio diversum missus in orbem

Qui narret cupido vix erit ista mihi.

Is quoq; jam serum referet, veteremq; triumphum:

Quo tamen audiero tempore, latus ero.

Ille dies veniet, mea quâ lugubria ponam ;

Causaq; privatâ publicâ major erit.

Currus e-
burneus
triumpha-
lis.

* Præcipi-
endus.

ELEGIA III.

Alloquitur utramque Ursem.

Magna minorq; feræ, quarû regis altera Grai-

Alterâ Sidonias, utraq; sicca, rates ; (as,

Omnia cum summo posita videatis in axe,

Et maris occiduas non subeat aquas :

Ætheriamq; suis cingens amplexibus arcem

Vester ab intacta circulus extet humo :

Aspicite illa precor, quæ non bene mœnia quondâ

Dicitur Iliades transfluisset Remus :

Inq; meam nitidos dominam convertite vultus,

Sitq; memor nostræ, acene, referte mihi. (re?

Hei mihi! cur * nimium quæ sunt manifesta requi- * Timui ?

Cur labat ambiguo spes mea mista metu ?

Crede quod est ut vis, ac desine tuta vereri ;

Desq; fide certa sit tibi certa fides :

Quoq; polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ

Non mentiturâ tu tibi voce refer :

Esse tui memorem, de qua tibi maxima cura est ;

Quodq; potest, secum nomen habere tuum.

Vulsihus illa tuis tanquam præsentiibus hæret ;

Tq; remota procul, si modò vivit, amat.

Ecquid, ut incubuit justo mens agra dolori,

Lenis ab admonito pectore somnus abit.

T....

Tunc subeunt cura, dum te lectusq; locusq;
Tangit? & oblitam non fuer esse mei?
Et veniunt aestus, & nox immensa videtur?
Fessaq; jactati corporis ossa dolent?
Non equidem dubito, quin hæc & cætera fiant;
Detiq; tuus mæsti signa doloris amor:

* Perierat. Nec cruciere minis, quàm cum Thebana* cruciatum.
Hæciora Thessalico vidit ab axe rapi.

Quid tamen ipse precer dubito, nec dicere possum
Affectum quem te mentis habere velim.

Tristis es; indignor; quòd sis tibi causa doloris:

* Fleas. Non es; ut amisso conjugè digna * fores.

Tu vero tua damna dole, mitissima conjux;

Tempus & à nostris exige triste malis.

Flere non Fleq; meos casus: EST quædam flere voluptas:

nunquam E X P L E T U R lacrymis egeriturq; dolor.

voluptas. Atq; utinam lugenda tibi non vita, sed esset

Mors mea: morte fores sola relicta meâ.

Spiritus hic per te patrias exisset in auras:

Sparsissent lacrymæ corpora nostra pia:

Supremoq; die notum spectantia cælum

Texissent digiti lumina nostra tui:

Et cinis in tumulto posuius jacuisset avito:

Tactaq; nascenti corpus haberet humus:

* Dum vixi Deniq; * ut & vixi sine crimine, mortuus essem;

Nec mea supplicio vita pudenda foret.

Hic miserum! si tu, cùm diceris exulis uxor,

Avertis vultus, & subit ora rubor.

Me miserum! si turpe putas mihi nupta videri:

Me miserum! si te jam pudet esse meam.

Tempus ubi est illud, quo te jactare solebas

Conjugè? nec nomen dissimulare * meum?

Tempus ubi est, quo te (nisi non vis ista referri)

Et dici (memini) juvit, & esse meam?

Utiq; probâ dignum est, omni tibi dote placebam:

Addebat veris multa faventis amor

Nec quæ præferres (itâ res tibi magna videbar)

Quemve tuum mallet esse, vir alter erat.

Nunc quoq; nè pudeat, quòd sis mihi nupta; cuiusq;

Non debet dolor hinc, debet abesse pudor.

* Viri.
Naso ab
uxore a
mau.

Cum cecedit Capaneus subito temerarius istu,
 Non legis Evadne erubuisse viro.
 Nec quia rex mundi compefcuit ignibus ignes,
 Ipse suis Phaë non inficiandus erat:
 Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti;
 Quod precibus perit ambiciosa suis.
 Nec tibi, quod factis ego sum Fovis ignibus istus;
 Purpureus molli fiat in ore pudor.
 Sed magis in nostri curas consurge tuendi;
 Exemplumq; mihi conjugis esto bona:
 Materiamq; tuis tristem virtutibus imple;
 ARDU A per praeceptis gloria vadit iter.
 Heftora quis nōssit, felix si Troja fuisset?
 PUBLICA virtutis per mala facta via est.
 Ars tua, Iyphi jacet, si non sit in aequore fluctus:
 Si valcunt homines, ars tua, Phæbe, jacet.
 Qua laetet, inq; bonis cessat non cognita rebus,
 APPARET virtus, arguiturq; malis.
 Dat tibi nostra locum tituli fortuna, caputq;
 Conspicuum pietas quæ tua tellat, habet.
 Ut ere temporibus quorum nunc munere freta es;
 Et patet in laudes arca lata tuas.

* Rubur.

Casus in-
 felices
 nonnun-
 quam
 illustrent
 nos.

* Vacet.

* Quo.

* Magna.

ELEGIA, IV.

Ad amicum, pro cuius nomine signa poni.

Qui nominibus cum sis generosus avorum, * Avitis.
 Exuberat morum nobilitate genus:
 Cujus inest animo patrii candoris imago;
 Non carcat nervis candor ut iste suis:
 Cuius in ingenio est patriæ facundia lingua,
 Quæ prior in Latio non fuit ulla foro:
 Quod minime volui, posui pro nomine signis
 Dicitur es; ignoscas laudibus ipse tuis.
 Nil ego peccavi, tua te bona cognita prædunt;
 Si quod es apparet, culpa soluta mea est.
 Nec tamen officium nostro tibi carmine factum,
 Principe tam iusto, posse nocere puto.
 Ipse pater patriæ (quid enim civillius illo?)
 Sustinet in nostro carmine sæpe legi.

Signa pro
 nomine.

E

Nec

Nec prohibere potest, quia res est publica, Casar;
Et de communi pars quoque nostra bono est.
Iupiter ingenis præbet sua numina vatum,
Sed celebrari quolibet ore finit.

Causa tuo exemplo superiorum tuta duorum est,
Quorum hic aspicitur, creditur ille demum.
Ut non debuerim, tamen hoc ego crimen habebō:
Non fuit arbitrii littera nostra tui.

Nec novis, quod tecum loquor, est injuria nostra,
Incolumis cum quo sepe locutus eram.

Quod vercare minas, ne sim tibi crimen amicus;
Invidiam, si qua est, author habere potest.

Nam tum est primis cultus mihi semper ab anni
(Hoc * saltim noli dissimulare pater:

Ingeniumque meum (potes hoc meminisse) probare
Plus etiam quam, me iudice, dignus eram.

Deusque meis ille referebat versibus ore,
In quo pars * magna nobilitatis erat.

Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit
Sed prius auctori sunt data verba tuo.

Nec data sunt (mibi crede) tamen: sed in omnium
Ultima se domus, vita tuenda mea est. (astu,

Hanc quoque, quā perii culpam scelus esse negabam,
Si tanti series sit tibi nota mali.

Tamen &
error Ovi-
dii procri-
mine.

Aut timor, aut error: nobis prius obfuit error;
Ab: sine me facti non meminisse mei.

Nec re tractando nondum coeuntia rumpe
Vulnera: vix illis proderit ipsa quies.

Ergo ut jure damus poenas, sic absuit omne
Peccato facinus consiliumque meo.

Idem Deus sentit, pro quo nec lumen ademptum est;
Nec mihi detractas, possidet alter opes.

Forsthan hanc ipsam, vivat modo, fuerit olim,
Tempore cum fuerit lenior ira, fugam.

Nunc precor hinc aliud jubeat discedere; sine
Nostra verecundo vota pudore careant.

* Quotius. Minus exilium, pauloque * propinquius oro;
Quisque sit & salvo longius hunc locum.

Tantique in Augusto est clementia, siquis ab illi
Hec peteret pro me, forsthan ille daret.

Frigida me cohibent Euxini littora Ponti:
 Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

Nam neque jaentur moderatis aquora ventis;
 Nec placidos portus hospita navis habet.

Sunt circa gentes quæ prædæ sanguine quærunt:
 Nec minus infidâ terra timeatur aqua.

Illi, quos audis hominum gaudere cruore,
 Penè sub ejusdem * fidei igne jacent.

Nec procul à nobis locus est, ubi Taurica dirâ
 Cæde pharetrata spargitur ara deæ.

Hæc prius (ut memorant) non invidiosa nefandis,
 Nec cupienda bonis, regna Thoantis erant.

Hic pro supposita vergo Pelopæia cerva,
 Sacra deæ coluit qualiacumq; suæ.

Quò postquam, dubiū est pius an sceleratus, Ore-
 Exactus furiis venerat ipse suis;

Et comes exemplum veri Phocæus amoris:

Qui duo corporibus, mentibus unus erant;
 Protinus evincti tristem ducuntur ad aram,

Quæ stabat geminas ante cruenta fores.

Nec tamen hunc sua mors, nec mors sua terruit
 Alter ab alterius funere mæstus erat. (illum;

Et jam consliterat striâ mucrone sacerdos,

Cinxerat & Graias barbara vitta comas;

Cum vice sermonis fratrem cognovit, & illi

Pro nece complexus * Iphigeneia dedit.

Lata Deæ signum crudelia sacra perosa

Transtulit ex illis in meliora loca.

Hæc igitur regio magni penè ultima mundi,

Quâ sagere homines distq; propinqua mihi est.

Atq; meam terram propè sunt funebria sacra;

Si modò Nasonis barbara terra sua est.

O utinam venti, quibus est ablatus Orestes,

Placato referant & mea vela Deo!

Euxinus
 Pontus
 Axenus
 dictus ab
 antiquis.

* Frigoris:
 axc.
 Dismæ sa-
 crificaba-
 tur huma-
 nis hostiis:

Orestes &
 Pylades
 per amico-
 rum;

* Iphige-
 nia;

ELEGIA V.

Ad amicum, cujus nomen tacer, ne noceat.

○ Mihi dilectos inter fors prima sodales,
 Unica fortunæ ara reperta mihi:

Caput ab alloquiis anima hac moribunda revixit,
ut vigil infusè Palla de flamma solet :

Qui veritus non es portus aperire fideles
Fulmine percussæ confugiūque rati :

Cujus eram censa non me sensurus egentem,
Si Caesar patrias eripuisset opes :

Temporis oblitum dum me trahit impetus hujus
Excidit (heu!) nomen quàm mihi penè tuum.

Tu tamen agnosce, tactusq; cupidine laudis,
Ille ego sum, cuperes dicere posse palmam.

Certè ego, si sineres, titulum tibi reddere vellem
Et rarum fama conciliare fidem.

Nè noccam grato vercor tibi carmine, nève
Intempestivum nominis obstat honor.

Intempesti-
vum ho-
nor qui
obstat.

Quod licet & tutum est, Intra tua pectora gaudet
Mèque tui memorem, tèque fuisse pium.

Utiq; facis, remis ad opem luctare ferendam,
Dum veniat placido mollior aura Deo :

Es tutare caput nulli servabile : si non
Qui meruit Stygiâ sublevet illud aquâ.

Teg (quod est rarum) præsta constanter ad omne
Indeclinata munus amicitia:

Sic tua processus habeat fortuna perennes ;
Sic ope non egas ipso, juvèsq; tuos :

Sic equet tua nupta virum benitate perenni,
Incidat & vestro rara querela toro :

* Alii ha-
beat hic
principi-
um Elegia
sexiz.

Diligat & semper socius ta sanguinis illo,
Quo pius affectu Castora frater amat :

Sic juveni similisq; tibi sit natus, & illum
Moribus agnoscat quilibet esse tuum :

Sic socerum faciat cædâ te nata jugali ;
Nec tardè juveni det tibi nomen avi.

* Lupi,
unde &
fræna lupa
Hic dicit
Tem-

* Tempore rusticola patiens sit taurus aratri,
Præbet & incurvo colla premenda jugo

Tempore parat equus lentis animosus habenis,
Et placido duces accipit ore * lupos.

pur omnia
cætigat.
Elephas
in India
frequens.

Tempore Panorum compefcitur ira leonum ;
Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet.

Quæq; sui jussis obtemperat Inda magistri
Bellua, servitium tempore viâ subit.

Temp

Tempus ut extensis tumeat facis uva racemis :

Vixq̃ merum capiant grana, quod intus habent.

Tempus & in canas semen producit aristas,

Es nè sint tristi poma sapore facie.

Hoc deniem tenuat terram * renouans aratri, * Scindens

Hoc rigidos scilices, hoc adamantia terit : tis.

Hoc etiam saevas paulatim mittigat iras ;

Hoc minuit luctus, maestaq̃ corda leuat.

Cuncta potest igitur iacito pede lapsa vetustas,

Præterquam caras attenuare meas.

Ut patriâ careo, bis frugibus arca trita est ;

Diffiluit nudo pressa bis uva pede.

Nec quaesita tamen spatio patientia longo est :

Ménsq̃ mali sensum nostra recentis habet.

Scilicet & veteres fugiant juga saepe iuuenti :

Et domitus frano saepe repugnat equus.

Tristior est etiam præsens arumna priore :

Ut sit enim sibi par, crevit & aucta mora est.

Nec tã nota mihi, quã sunt, mala nostra fuerunt

Sed magis hoc, quo sunt cognitiora, grauat.

Est quoq̃ non minimum vires afferre recentes

Nec præconsumptum temporis esse malis.

Fortior in fulua novus est luctator arena,

Quàm cui sunt tardã brachia fessa morã.

Integer est melior nitidus gladiator in armis,

Quàm cui tela suo sanguine tincta rubent.

Fert bene præcipites navis modò facta procellas,

Quamlibet exequo solvitur imbre vetus.

Nos quoq̃ quæ ferimus tulimus patientius ante

Quàm mala sunt longã multiplicata die.

Credite, deficio 3 nostrõq̃ à corpore (quantum

Auguror) accedunt tempora parua malis.

Nam neq̃ sunt vires, nec qui color esse solebat :

Vix habeo tenuem, quæ tegat ossa, cutem.

Corpore sed mens est agro magis agra, malisq̃

In circumspectu stat sine fine sui.

Urbis abest facies, absunt mea cura sodales ;

Et, qua nulla mihi charior, uxor abest, (rum :

Vulgus adest Scythicum, * brachiatq̃ turba Geta- * Brachia-

Sic mala qua video, non videõq̃, nocent. raque.

Mors sola-
tio et ca-
lamitosis.

Una tamen spes est, quæ me solatur in istis,
Hæc fore morte meâ non diuturna mala.

ELEGIA VI.

Accusat amicum, quod ab eo litteras non
acceperit.

* Frigora.

Bis me Sol adiit gelida post tempora brumæ,
Bisq; suum tacto pisce peregit iter.
Tempore tam longo cur non tua dextera versus
Quamlibet in paucos officiosa fuit?
Cur tua cessavit pietas, scribentibus illis,
Exiguus nobis cum quibus usus erat?
Cur, quoties alicui charta sua vincula dempsi,
Illam speravi nomen habere tuum?
Dii faciant, ut sæpe tuâ sit epistola dextrâ
Scripta, sed è multis reddita nulla mihi.
Quod precor, esse liquet: credâ prius ora Medæ
Gorgonis anguipis cincta fuisse comis:
Esse canes utero sub virginis, esse Chimæram,
A truce quæ flammis separat angue leam: (hæc
Iunctos. Quadrupedēsq; homines cum pectore pectora* in
Tergeminūmq; virum, tergeminūmq; canem:
Sphingāq; & Harpyias, serpentiferōsq; Gigante
Centimanūmq; Gygen, semibovēmq; virum:
Gyges
centiman-
nus. Hæc ego cuncta prius, quæm te, charissime, cre-
Mutatum, & curam deposuisse mei.
Innumeri montes inter me teque viāq;
Flamināque & campi, nec freta paucā jacent
Mille potest causis, à te quæ littera sæpe
Missa sit, in nostras rara venire manus.
Mille tamen causas scribendo vince frequenter
Excusem nè te semper amice mihi.

ELEGIA VII.

Queritur se jam senem exulare.

Senectus
& canities.

Jam mea cygneas imitantur tempora plumæ:
Iusci & nigras alba senectâ comas.
Jam subeunt anni fragiles; & inertior ætas:
Famque parum firmo me mihi ferre grave est.

Nunc erat, ut posito deberem sine laborum
vivere, me nullo sollicitante metu:

Quæq; mea semper placuerunt otia menti
Carpere, & in studiis molliter esse mea:

Et parvam celebrare domum * patriosq; penates,

Et quæ nunc domino rura paterna carent:

Inq; junc domina, chari^q * sodalibus, inq;
Securus patria consensisse mea.

Hec mea sic quondam peragi speraverat aias:

Hos ego sic annos ponere dignus eram.

Non ita Diis visum est, qui me terrâq; mariâ
Actum Sarmaticis exposuere locis.

In cava ducuntur quassæ navalia puppes,

Nè temerè in medietate dissoluantur aquis.

Nè cadat, & multas palmas in honestæ adeptus;

Languidus in pratibus gramina carpit equus.

Miles ut emeritis non es satis utilis armis,

Ponit ad antiquos quæ tulit arma lares:

Sic igitur tardæ vires * minuente senectâ,

Me quoq; donari jam rude, tempus erat.

Tempus erat nec me peregrinum ducere calum;

Nec siccam Getico fonte levare sitim:

Sed modò quos habui, vacuos sedere in hortos;

Nunc hominum visu, rursus & urbe frui.

Sic animo quondam non divinante futura,

Optabam placidè vivere posse senex.

Fata repugnârunt; quæ, cum mihi tempora prime

Mollia præbuerint, posteriora gravant.

Famq; decem lustris omni sine labe peractis,

Parte premor vitæ deteriore mea.

Nec procul à metis, quas penè tenere videbar,

Curriculo gravis est facta ruina meo.

Ergò illum demens in me scire coegi,

Mitius immensus quo nihil orbis habet.

Ipsâq; delictis victa est clementia nostris,

Nec tamen errori vitæ negata mea est.

Vita procul patriâ peragenda sub axe * Borca est, * Borusæ.

Quæ maris Euxini terra sinistra jacet.

Hec mihi si Delphos, Dodonâq; diceret ipsa,

Esset videretur unus uterq; locus.

* Veretigi.

Rura pa-

terna O-

vidii.

* Nepoti-

bus.

Dissolvantur

tur penta-

syllabum.

* Adimen-

te.

Rude do-

nari. Ita

& Hor. in-

itio Serm.

ad Mæcenæ

Naso

quicqua

genarius

exul.

Admante
alligere.

NIL adeò validū est, adamas licet alliget illū
Ut maneant rapido firminus igne Fovis.
NIL ita sublime est, supràque pericula tendit,
Non sit ut inferius, suppositumque Deo
Nam quanquam vitio pars est contraria malorū,
Plus tamen exitii numinis ira dedit.
At vos admoniti nostris quoque casibus este,
Æquantem superos emeruisse virum.

ELBGIA VIII.

Admonet quendam, ne pergit lædere.

Largæ
manus do-
ctorum
hominum.

* In-

Crimen
posterita-
tis.
Sumere
cor na.

SI licet, & pateris, nomen facinorū, tacebo,
Et tua Lethæis, acta dabuntur aquis.
Nostrâque vincetur lacrymis clementia seris;
Fæc modò te poteat pertrivisse tui.
Fæc modò te damnes, cupidâque eradere vita
Tempora (si possis) Tisiphonca tua.
Sin minus, & flagrant odio tua pectora nostro,
Induet infelix arma coacta dolor.
Sim licet extremum (sic ut sum) missus in orbem,
Nostra suas istinc porriget ira manus.
Omnia (si nescis) Caesar mihi jura reliquit;
Et solâ est patriâ pœna carere meâ.
Et patriam, modo sit sospes, speramus ab illo;
Sæpe Fovis telo quereus adusta viret.
Deniq; vindicta si sit mihi nulla facultas,
Pierides vires & sua tela dabunt.
Ut Scythicū habitem longè submotus in oris,
Siccâque sint oculis proxima signa meis.
Nostra per immensas ibunt præconia gentes;
Quodque querar, notum, quâ patet orbis, erit.
Ibit * ad occasum, quicquid dicetur, ab ortu;
Testis & Hesperia vocis Eous erit.
Trans ego tellurem, trans altis audiar undas;
Et gemitûs vox est magna futura mei.
Nec tua te fontem tantum modo secula norint,
Perpetua crimen posteritatis eris.
Jam feror in pugnas, & nondum cornua sumpsi,
Nec mihi sumendi causa sit ulla velim.

Circum

Circum adhuc cessat, spargit tamen acer arenam

Taurus, & infesto jam pede pulsat humum.

Hoc quoque quàm volui plus est: cane Musa recep-

Dum licet huic nomen dissimulare suum. (tus, vel recep-

tus anteq;

pro recep-

tui.

ELEGIA IX.

De seipso ad posteritatem.

Ille ego, qui fueram tenerorum lusor Amorum,

Quem legis, ut nôris, accipe posteritas.

Sulmo mihi patria est, gelidis uberrimis undis,

Millia qui novies distat ab urbe decem:

Editus hoc ego sum; nec non (ut tempora nôris)

Cum cecidit futo Consul uterque pari.

Si quid id est, usque à proavis vetus ordinis hæres

Non modo fortuna munere factus Eques.

Nec stirps prima fui, genito sum fratre creatus,

Qui tribus ante quater mensibus ortus erat;

Lucifer amborum natalibus adfuit idem;

Una celebrata est per duo liba dies.

Hæc est armigera festis de quinque Minervæ.

Quæ fieri pugna prima cruenta solet,

Protinus excolimur teneri, curaque parentis

Imus ad insignes urbis ab arte viros.

Fratur ad eloquium viridi tenebat ab avo;

Fortia verbosi natus ad arma fori.

At mihi jam puero cælesti sacra placebant;

Inque suum furtim Musa trahebat opus.

Sæpe pater dixit, Studium quid inutile tentas?

Mæonides nullas ipse reliquit opes.

Motus eram dictis; totoque Helicone relicto,

Scribere conabar verba soluta m. dis.

Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos,

Et quod tentabam scribere versus erat.

Interea tacito passu labentibus annis,

Liberior fratri sumpta mihi que toga est.

Induiturque humeris cum lato purpura clavo;

Et studium nobis, quod fuit ante, manet

Famque decem vitæ frater geminaverat annos,

Cum peris, & capi parte carere mei.

Ovidius

Sulmo-

nenfis.

Eques O-

vid.

Frater O-

vid.

Ovidius

natus ad

carminc.

Laticlavas

Cepimus

- Cepimus** & tenera primos ætatis honores,
Trium vir Deq; viris quondam pars tribus una fui.
Ovidius. Curia restabat, clavi mensura coacta est;
 Major erat nostris viribus illud onus.
 Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
 Sollicitaq; fugax ambitionis eram.
 Et petere Aonia suadebant tuta sorores
 Otia, iudicio semper amata meo.
 Temporis illius collui foviq; poetas;
 Quosq; aderant vates, rebar adesse Deos.
 Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo,
Macer. Quæq; nocet serpens, quæ juvat herba, Maer;
Propertius Sapi suos solitus recitare Propertius ignes,
 Fure sodalirii qui mihi junctus erat.
Battus. Ponticus Heroo, Battus quoq; clarus fambo,
 Dulcia convictus membra fuere mei.
Horatius Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
 numerosus Dum ferit Ausonia carmina culta lyrâ.
Tribullus. Virgilium vidi tantum: nec avara Tibullo
 Tempus amicitia fata dedere mea.
Gallus. Successor fuit hic tibi Galle, Propertius illi:
 Quartus ab his serie temporis ipse fui.
 Utq; ego majores, sic me coluere minores;
 Notaq; non tardè facta Thalia mea est.
 Carmina cum primum populo juvenilia legi,
 Barba resecta mihi bisve semelve fuit:
 Moverat ingenium totam cantata per urbem,
Corinna Nomine non vero dicta Corinna mihi.
Ovidii. Multa quidem scripsi; sed, quæ vitiosa putavi,
 Emendaturis ignibus ipse dedi.
Placitura Tum quoq; cum fugerem, quædam* nocitura eras
 Iratus studio, carminibusq; meis. (ma
Amator Molle, Cupidine nec inexpugnabile telus
Ovidius. Cor mihi, quoddq; levit causa moveret, erat.
 * Hoc. Cum tamen* hic essem minimiq; accenderer ignem
 Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
Tres uxores Penè mihi puero nec digna, nec utilis uxor
Ovidii. Est data: quæ tempus per breve nupta fuit.
 Illi successit, quamvis sine crimine conjux,
 Non tamen in nostro firma futura toro.

Ultima quæ mecum seros permansit in annos,
 Sustinuit conjux exulâ esse viri.
 Filia me mea bis primâ fecunda juveniâ,
 Sed non ex uno conjugè, fecit avum.
 Et jam complêrat genitor sua fata; novêmque
 Addiderat lustris altera lustra novem.
 Non aliter flevi, quàm me fieruræ ademptum
 Ille fuit, matri proxima busta tuli.
 Felices ambo, tempestivèque sepulti;
 Ante diem pœnæ quòd periêre meæ.
 Me quoq; felicem, quòd non, viventibus illis,
 Sum miser; & de me quòd doliêre nihil.
 Si tamen extinctis aliquid nisi nomina restant,
 Et gracilis fructos effugit umbra rogos:
 Fama parentales si vos mea contigit umbra,
 Et sunt in Stygio crimina nostra foro;
 Scite precor causam (nec vos mihi fallere fas est)
 Errorem jussæ, non scelus, esse fugæ.
 Manibus hoc satis est: ad vos studiosa revertor
 Pectora, qua vitæ queritis acta meæ.
 Jam mihi canities, pulsas melioribus annis,
 Venêrat, antiquas miscueratq; comas:
 Postq; meos ortus Pisââ vincit olivâ,
 Abstulerat decies præmia victor eques:
 Cum maris Euxini posuisset ad Leva Tomitas
 Querere me læsi Principis ira jubet.
 Causa mea cunctis nimium quoq; nota ruina,
 Indicio non est testificanda meo.
 Quid referâ comitumq; nefas, famulosq; nocen-
 Ipsèq; multa tuli non leviora fugâ. (tes?
 Indignata malis mens est succumbere; seq;
 Præstitit invictam viribus usa suis.
 Oblitusq; mei, ductaq; per oria vita,
 Insolitâ cepi temporis arma manu.
 Totq; tuli terrâ pœnas, pelagiq; quot inter
 Occultum stelle conspicuumq; polum.
 Tanta mihi tandem longis erroribus acta,
 Functa phœtratis Sarmatis ora Getis.
 Hic ego finitimis quamvis circumsonor armis,
 Tristia quo possum carmine fata levo:

Pate: Ovi-
 dii mortu-
 us.

Canities
 Ovidii.

Decipere
dñs.

Fama ab
exequiis
resdivina
* Quia.

Quod quamvis nemo est, cujus referatur ad au-
Sic tamen absumo, decipioque diem. (ret,
Ergo quod vivo, durisque laboribus obfco,
Nec me sollicitæ radia lucis habent,
Gratia Musa tibi : nam tu solatia præbes ;
Tu cura requies, tu medicina venis :
Tu dux & comes es, tu nos abducis ab Istro ;
In mediisque mihi das Helicone locum :
Tu mihi (quod rarum est) vivo sublime dedisti
Nomen, ab exequiis quod dare fama solet.
Nec * qui detrectat præsentia livor, iniquo
Ullum de nostris dente momordit opus.
Nam tulerint magnos cum secula nostra poetas,
Non fuit ingenio fama maligna meo :
Cumq; ego præponam multos mihi, non minor illis
Dicor : & in toto plurimus orbe legor.
Si quid habent igitur vatum præsentia veri ;
Pretinus ut moriar, non ero, terra, tuus.
Sive favori tui, sive hanc ego carmine famam ;
Fare tibi grates, candide Lector, ago.

PUB. OVID. NASONIS
De Tristibus Lib. V.

ELEGIA I.

Ad amicum, ut & hunc librum accipiat.

Flebile
carmen.

Hunc quoq; de Getico, nostri studiose, libellus
Littore, præmissis quattuor adde meis.
Hic quoq; talis erit, qualis fortuna poeta ;
Invenies toto carmine dulce nihil.
Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen,
Materia scripta conveniente suæ.
Integer & letus, lato & juvenilia lusi ;
Illa tamen nunc me composuisse piger.

Ut cecidi, perago subiti præconia casus ;

Sûmquæ argumenti conditor ipse mei.

Uig. jaceus ripâ deffere caystrius ales

Dicitur ore suam deficiente necem :

Sic ego Sarmaticas longè projectus in * eras,

Efficio tacitum nè mihi funus eat.

Delicias si quis lascivâq. carmina querit,

Pramoneo nunquam scripta quod ista legat.

Aprior huic Gallus, blandiq. Propertius oris,

Et plures, quorum nomina magna vigent.

Atq. utinam numero nos non essemus in * illo :

Hei mihi ! cur unquam Musa jocata mea est ?

Sed dedimus pœnas ; Scythiciq. insinibus Istri

Ille pharetrati luser Amoris * abest.

Quod sapere est, socios ad publica carmina flexi,

Et memores jussi nominis esse mei.

Si tamen ex vobis aliquis tam multa requirer,

Unde dolenda causam, multa dolenda tuli :

Non hæc ingenio, non hæc companionibus arte :

Materia est propriis ingeniosa malis.

Et quora fortunæ pars est in carmine nostræ ?

Felix, qui patitur quæ numerare potest.

Quot frutices sylvæ, quot flavus Tiberis arenas,

Mollia quot Martis gramina campos habet :

Tot mala pertulimus, quorum medicina quiesq.

Nulla nisi in studio est, Picridumq. morâ.

Quis tibi Naso modus lacrymosi carminis ? in-

Idem, fortuna qui modus, hujus erit. (quis :

Quod querar, illa mihi pleno de fonte ministras :

Nec mea sunt, sati verba sed ista mei.

At mihi si chara patriam cum conjuge reddas :

Sint vulnus hilares, simq. quod antè fui.

Lenior * inviâ si sit mihi Caesaris ira ;

Carmina lætitiæ jam tibi plena dabo.

Nec tamen ut luset, rursus mea littera ludet :

Sit semel illa joco luxuriata meo.

Quod probet ipse, causam pœna modò parte levata,

Barbariam, rigidoseffugiâmq. Getas.

Interea nostri quid agant, nisi triste, libelli ?

Tibi funeribus convenit ista meis.

* Annas.

Gallus.
Properti-

us.
* Ista.

* Ades.

Malorum
levamen.

* Et viâ.

At

Phalaris
Pe illum
necuit.

Verbis le-
vatur do-
lor.

* Aque
exarsuat.
Mala taci-
ta acius
dolent.

* Sauro-
matas Fae-
ma stimu-
lus i geni

At poterat, inquit, melius mala ferre silendo,
Et tacitus casus dissimulare tuos.

Exigis ut nulli gemitus tormenta sequantur;
Acceptoque gravi vulnere fieri vetas.

Ipse Perilleo Phalaris permisit in aere
Edere mugitus, & bovis ore quori.
Cum Priami lacrymis offensus non sit Achilles,
Tu fletus in hibes, durior hoste, meos?
Cum faceret Nioben orbam Latonia proles,
Non tamen & siccas iussit habere genas.

Est aliquid, fatale malum per verba levare;
Hoc querulam Prognon, Halcyonemque facit.
Hoc erat in gelido quare Paantius anstro
Voce fatigaret Lemnia saxa sua. (intus)

STRANGULAT inclusus dolor, atq; cor astringit
Cogitur & vires multiplicare suas.
Da veniam potius, vel totos tolle libellos,
Si mihi quod prodest, hoc tibi, lector, obest:
Sed nec obesse potest ulli; nec scripta fuerunt
Nostra nisi auctori perniciosa suo.

At mala sunt, fateor: quis te mala sumere cogit
Aut quis deceptionem ponere sumpta vetat?
Ipse nec hos mando: sed ut huc deducta legantur
Non sunt illa suo barbariora loco.

Nec me Roma suis debet conferre poetis;
Inter * Sarmaticos ingeniosus eram.

Deniq; nulla mihi captatur gloria, quæq;
Ingenio stimulos subdere fama solet.

Nolumus assiduus animum tabescere curis:
Quæ tamen erumpunt, quæque vetantur eundi.
Cur scribam docui: cur mittam queritis illos:
Vobiscum cupio quolibet esse modo

ELEGIA II.

Ad uxorem, ne timeat rogare Casarem

Impatiens
laborum
Ovidius.

Ecce quid, ut è Ponto nova venit epistola, pallescit
Et tibi sollicita solvitur illa manu?
Pone metum: valeo, corpusq; quod ante laborum
Impatiens nobis, invalidumque fuit.

Sufficit

sufficit, atq; ipso vexatum induxit usu :

* An.

* En ! magis infirmo non vacat esse mihi.

Mens tamen agra jacet; nec tempore robora sumpt-

Affectuſq; animi qui fuit antè, manet. (ſit

Quaſq; mora ſpatioque ſuo coitura putavi

Vulnera, non aliter quàm modò facta dolent :

SCILICET exiguis prodeſt arnoſa veniſtas;

Grandibus accedunt tempore damna malis.

Pene decem totis aluit Paarsius annis

Pestiſerunt tumido * virum ab angue datum.

* Vulnua.

Telephum aeternâ conſumptus tabe periſſet ;

Telephi

Si non, quæ nocuit, dextra tuliſſet opem.

hæſta.

Et mea, ſi facinus nullum commiſimus, opto,

Vulnera qui fecit, facta levare velit :

Contentuſq; mei jam tandem parte doloris,

Exiguum pleno de mare demat aquæ.

Detrahat ut multum, multum reſtabit æſerbi ;

Pârſq; mea pænæ totius inſtar erit.

Littora quot conchas, quot amœna roſaria flores,

Incommodo-

Quotue ſoporiferum grana papaver habet :

da Naſo-

Sylva ſeras quot alit, quot piſcibus unda natatur,

nis.

Quot tenerum pennis aëra pulſat avis :

Tot premor adverſis : quæ ſi comprehendere coner,

Icarie numerum dicere coner aquæ.

Utq; viæ caſus, ut amara pericula Ponti,

Ut taceam ſtriſſas in mea fata manus :

Barbara me tellus, orbſque noviffima magni

Suſtinet, & ſævo cinctus ab hoſte locus.

Hinc ego trajicerer (nec enim mea culpa cruenta

Eſſet, quæ debet, ſi tibi cura mei. (eſt)

Ille deus, bene quo Romana potentia nixa eſt,

Sæpe ſuo victor lenis in hoſte fuit.

Quid dubitas ? & tuta times ? accede, rogæque:

Cæſare nil ingens mitius orbis habet. (quunt,

Me miſerum! quid agâ? Si proxima quæq; relin-

Subtrahis & fraſſe tu quoq; colla iugo ;

Quò ferar ? unde petam * lapſis ſolatia rebus ? * Laſſis.

Anchora jam noſtram non tenet ulla ratem.

Videris ipſe ; ſacram, quamvis inuiſus, ad aram

Conſugiam : nullas ſubmovet ara manus.

Aras tan-

gere.

ELEGIA

TRISTIUM
ELEGIA III.

Ad Cæsarem, ut sibi jam pereat.

Alloquar en absens absentia numina supplex;
Si fas est homini cum Jove posse loqui.

Arbiter imperii, quo certum est sospite cunctis

Ausonia curam gentis habere deos:

O decus, o patria per te florentis imago,

O vir non ipso, quem regis, orbe minor:

Sic habites terram! sic te desideret æther!

Sic ad pacta tibi sidera tardus eas!

Parce, precor; minimamq; tu de fulmine parum

Deme: satis pœnæ, quod superabit, erit.

Ira quidem moderata tua est, vitæq; dedisti;

Nec mihi jus civis, nec mihi nomen abest:

Nec mea concessa est aliis fortuna; nec exul

Edicti verbis nominor ipse tui.

Omniâq; hac timui, quoniam meruisse videtur

Sed tua peccato lenior ira meo est.

Arva relegatum jussisti visere Ponti,

Et Scythicum profugâ scindere puppe freta

Fusus ad Euxini deformia littora veni.

Æquoris; hac gelido terra sub axe jaces.

Nec me tam cruciat nunquam sine frigore calum

Glebaq; canenti semper obusta gelu,

Nescidq; est vocis quod barbarâ lingua Latina

*Gravâq; quod Getico mista loquela sono est.

Quam quod finitimo cinctus premeor undiq; Me-

Vixq; brevis autum murus ab hoste facit. (u

Pax tamen incedum est, pacis fiducia nunquam

Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locum.

Hinc ego dum muter, vel me Zancleæ Charybdis

Devoret, atq; suis ad Styga mittat aquis;

Vel rapidæ flammis urar patienter in Æna,

Vel freta Leucadii mittat in alta Dei.

Quod petimus pœna est; nec enim miser esse rei

Sed precor, ut possim tutius esse miser. (u

ELEGIA IV.

Ad Bacchum. ut Cæsarem roget.

Illa dies hæc est, quâ te celebrare Pœtæ;

(Si modò non fallunt tempora) Bacche, sole

Festâq;

Jus civita-
tis reli-
tum est
Ovidio.
*Quia me.

*Gravâ-
que Geci-
cus ferre.

Bacchum
poeta ce-
lebrant.

Festaque oderatis innectunt tempora seris ;

Et dicunt laudes ad tua vina tuas.

Inter quos (memini) dum me mea fata sinebant,

*Non inuisa tibi pars ego * magna fui :*

* Sæpe.

Quem nunc suppositum stellis Erymanthidos urse

Functa tenet crudis Sarmatis ora Getis.

Quique prius mollem vacuamque laboribus egi

In studiis vitam Pieridæmq; choro :

Nunc, procul a patria, Getis circumsonor armis,

Multa prius pelago, multa que passus humo.

Sive mihi casus, sive hoc dedit ira Deorum,

Nubila nascenti seu mihi parca fuit :

Tu tamen è sacris hedera cultoribus unum

Namine debueras sustinuisse tuo.

An domina fati quicquid cecinere sorores,

Omne sub arbitrio definiri esse Dei ?

Ipse quoq; ætherias meritis inuictus es arces,

Quò non exiguo facta labore via est.

Nec patria est habitata tibi, sed ad Æsq; nivosum

Strymona venisti, Marticolamq; Geten.

Perfidæque & lato spatiantem flumine Gangem,

Et quasq; bibit decolor Indus aquas.

Scilicet hanc legem nentes fatalia Parca

Stamina bis genito bis cecinere tibi.

Bacchus
bigenitus.

Me quoq; si fas est exemplis ire Deorum,

Ferrea sors vitæ, difficilisque premis.

Illo nec levius cecidi, quem magna locutura

Reppulit à Thebis Juppiter igne suo.

Hæc tamen audisti percussam fulmine vitem,

*Admonitu * nostro condoluisse potes.*

* Martis.

Et potes, aspiciens circum tua sacra poetas,

Nescio quis nostris, dicere, cultor abest.

*Fer bone Liber opem: sic * altera degravet ulnum * Altam.*

Vitis ; & incluso plena sit uva mero.

*Sic tibi cum Bacchis Satyrorum * grata juvenus * Gnavæ*

Adsit, & attonito non taceare sono.

Ossa bipenniferi sic sint malè pressa Licurgi ;

Impia nec pœnâ Pentheos umbra vacet :

Sic micet æternum, vicinæque sidera vincas

Ariadne.

Somnigis in cælo clara corona tua.

Deorum
inter se
comercia.

Hæc ades, & casus relesves pulcherrime nostros,
Unum de numero me memoresse tuo.

Sunt illi inter se commercia: flectere tenta
Casarium numen numine. Bacche, tuo.
Vos quoque consortes studii, pia turba, poëta
Hæc eadem sumptu quisque rogare mero,
Atque aliquis vestrum, Nasonis nomine dicto,
Deponat lacrymis pocula mista suis.
Admonitisque mei, cum circumspexerit omnes,
Dicat, ubi est nostri pars modò Naso chori?
Idque ita: si vestrum merui candore favorem;
Nullaque iudicio littera lesa meo est:
Si veterum dignè veneror cùm scripta viorum,
Proxima non illis esse minora ror.
Sic igitur dextro faciat Apelline carmen!
Quod licet, inter vos nomen habete meum.

Dextre
Apollo.

ELEGIA V.

Loquitur epistola suadens incommode.

Luctore ab Euxino Nasonis epistola veni,
Lassaque facta mari, lassaque facta via:
Qui mihi fors dixit, Tu cui licet, aspice Romam:
Hæc! quanto melior fors tua sorte mea est!
Flens quoque me scripsit: nec quàm signabor ad os ejus
Aut, sed ad madidas gemma relata genas.
Tristitia causam si quis cognoscere querit,
OSTENDI solem postulat ille sibi:
Nec frondem in sylvis, nec aperto gramina campum
Molera, nec pleno flumine cernit aquas:

Philosofus.
tes.

Quid Priamus doleat mirabitur Hecfore rapto:
Quidve Philoctetes ætus ab angue gemat.
Dum facerent utinam, talis status esset in illo,
Ut non tristitiæ causa dolenda foret!
Fert tamen, ut debet, casus patienter amarus;
More nec indomiti fræne recusat equi.
Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram
Conscius in culpa non scelus esse sua.
Sæpe refert sit quanta Dei clementia, cujus
Se quoque in exemplis annumerare silet:
Nam quod opes teneat patrias, quod nomina civi
menus, Denique quod vivat, munus habere Dei.

Civis Romanus.

Te tamen (ô si quid credis mihi) charius ille
 Omnibus in toto pectore semper habet.
 Téque Menœtiaden, te qui comitatus Orestem,
 Te vocat Agiden, Eurialumque suum:
 Nec patriam magis ille suam desiderat, & quæ
 Plurima cum patria sentit abesse sibi:
 Quàm vultus, oculosque tuos, ô dulcior illo
 Melle quod in ceris Attica ponit apïs.
 Sæpe etiam mœrens tentus reminiscitur illud,
 Quod non præventum morte fuisse dolet.
 Cùmque alii fugerent subita contagia cladis;
 Nec vellent iſte limen alire domûs:
 Te sibi cum paucis meminit mansisse fidelem;
 Si paucos aliquis trêsvæ duosve vocat.
 Quamvis attonitus, sensit tamen omnia; nec te
 Se minus adversis indoluiffe suis.
 Verba solet vultumq; tuum, gemitulq; referre;
 Et te flente suos demaduisse suos:
 Quam sibi præstiteres, quâ consolatas amicum
 Si op, solandus cùm simul ipse fores.
 Pre quibus affirmat fore se memorémq; piùmque;
 Sive diem videat, sive tegatur humo.
 Per caput ipse suum solitus jurare, tuumque,
 Quod scio non illi vilius esse suo:
 Plena tot & tantis referetur gratia factis:
 Nec finet illic tuos litus arare boves.
 Fac modò constanter profugum tuare, quod ille,
 Qui bene te novit, non rogat ipse rogo.

ELEGIA V.

Celebrat natalera uxoris.

ANnuus assuetum domina natalis honorem
 Exigit: ille manus ad pia sacra mex.
 Sic quondam festum Laërtius egerat heros
 Forsan in extremo conjugis orbe diem.
 Lingua favens assis nostrorum oblita malorum;
 Quæ puto dediticir jam bona verba loqui:
 Quæq; semel toto vestis mihi sumitur anno,
 Sumitur fati * decolor alba meis:
 Aræque gramineo viridis de cespite fiat;
 Et vellet tepidos nexa corona focos.

Favens
 lingua.

*Discolor.
 Ara gra-
 minea.

Da mihi thura, puer, pingues facientia flammæ;

Quodq; pio fufum ftridat in igne meram.

Optime natalis (quævis procul absumus) opto

Candidus huc venias, diffimilisq; meo.

Si quod & instabat domina miserabile vulnus,

Sit perfuncta meis tempus in omne malis.

Quæq; gravi nuper plusquã quassata procelli est.

Quod superest tutum per marenavis eat.

Illæ Ovi- Illæ domo, natæque suæ, patriæque frustur;

an.

Erepta hæc uni sit satis esse mihi.

Quatenus & non est in charo conjugæ felix,

Pars vitæ tristi cætera nube vacet.

Vivat amictq; virum, quoniam sic cogitur absen-

Consumatq; annos sed diuturna suos.

Contagia Adjicerem & nostros: sed ne contagia fieri

faci.

Corrumpant timeo, quos agit ipsa, mei.

Nil homine certum est: fieri quis posse putari.

Ut facerem in mediis hæc ego sacra Geris?

Aspice, ut aura tumeas fumos è thure coortu

In partes Italas, & loca dextra ferat.

Sensus inest igitur nebulis, quas exigit ignis;

Consilium fugiant cætera penè meum.

Consilia Consilio commune sacrum cum fiat in ara

libera Ro-

mulæ.

Fratribus, alternâ qui perièrè manu:

Ipsa sibi discors, tanquam mandetur ab illis,

Scinditur in partes atra favilla duas.

Hæc (memini) quondam fieri non posse loquebæ

Et me Battiades iudice falsus erat.

* **Alto.**

Omnia nunc credo, cum tu non stultus ab * sit

Terga vapor dederis, Ausoniâq; peras.

Hæc igitur lux est, quæ si non orta fuisset,

Nulla fuit misero festa videnda mihi.

Edidit hæc mores illis heroibus æquos,

Quis erat Eurytion, Icariûsq; pater.

* **Fide.** Nara pudicitia est secum, probitasq; fidesq;

At non sunt ista gaudia nara * dic:

Sed labor, & curæ, fortunæque moribus impu-

Fustiq; de viduo penè querela toro.

Scilicet adversis probitas exercita rebæ

Tristi materiam tempore laudis habet.

si nihil infesti durus vidisset Ulysses,
 Penelope felix, sed sine laude foror.
 Victor Echionios si vir penetrasset in arces,
 Forſitan Evadnen vix ſua noſſet humus.
 Cum Peliâ genita tot ſint, cur nobilis una eſt?
 Nempe fuit miſero nupta quod una viro.
 Eſſe, ut Iliacæ tangat prior alter arenas;
 Laodameia nihil, cur referatur, erit.
 Et tua, quod malles, pietas ignota * fuiſſet,
 Implereſſent venti ſi mea vela fui.
 Dii tamen & Caſar Diis acceſſure, ſed olim,
 Equârint Pylios cum tua fata dies:
 Non mihi, qui pœnam fatcor meruiſſe, ſed illi
 Parcite, quæ nullo digna dolore dolet.

Læus non
 niſi incom-
 modis pa-
 ratur:

* Maneret.

ELEGIA VII.

Rogat amicum quendam ne diſcedat ab officio.

Tu quoq; noſtrarum quondam fiducia rerum,
 Qui mihi confugium, qui mihi Portus eras;
 Tu quoq; ſuſcepti curam dimittis amici?
 Officiūque pium tam cito ponis onus?
 Sarcina ſum, fatcor; quam ſi tu tempore * duro * Noſſic.
 Depoſiturus eras, non ſubeunda fuit.
 Fluſtibus in mediis navem, Palinure, relinquis? Palinurus.
 Nè fuge, neve tuâ ſi minor arte fides.
 Nunquid Achilleos inter fera prælia ſidi
 Deſervit levitas Automedontis equos?
 Quem ſemel accepit; nunquam Podalirius agro Podalirius
 Promiſſam medicæ non tulit artis opem.

TURPIUS ejicitur, quàm non admittitur ho- Turpius
 Qua patuit, dextra firma ſit ara mea. (ſper; eſt abjice-
 Nil niſi me ſolum primò tutatus es: at nunc re quod
 Me pariter ſerva, judiciūque tuum. ſubieris,
 Si modò non aliqua eſt in me nova culpa, tuamq; quam
 Mutârunt ſubitò crimina noſtra fidem. nunquam
 Spiritus hic, Scythica quæ non bene ducimus aura ſubiſſe,
 (Quod cupio) membris exeat antè me: ſubiſſe,
 Quàm tua * delicto ſtringantur pectora noſtro; * Diſſectio.
 Et videar merito vilior eſſe tibi.
 Non adcò * toti fatiſ urgemur iniquis, * Totiſ,
 Ut me ſit longè meus quoq; mora malis.

Finge tamen motam: quoties Agamemnone natum
Dixisse in Pythia verba proterva putas?

Nec procul à vero est, quod vel falsi tui amicum;
Mausit in officiis non minus ille suis.

Hoc est cum miseris solum committitur vultis,

Ambobus tribui quod solor obsequium:

Ceditur & cæcis, & quos praeterea verendos,

Virgæque cum verbis imperiosa facit.

Si mihi non parcis, fortuna parere debes;

Non habet in nobis ullius ira locum.

Ira in cæ- Elige nostrorum minimum de parte laborum;

luminosis Isto, quo quæreris, grandius illud erit.

non habet Quam multa madida celantur arundine fossa;

locum, Florida quam multis Hybla tuctur apes:

Quam multa gracili terrena sub horrea ferre

Limite formicæ grana reperta solent:

Tam me circumstat densorem turba malorum;

Crede mihi, vero est nostra querela minor.

His qui contentus non est, in lituis arenas,

In segetem spicas, in mare fundat aquas.

Intempestivos igitur compesce furores;

Vela neq. in medio desere nostra mari.

ELEGIA VIII.

Narrat miseriam suam, & mores & habitum Getarum.

Quam legis à Scythica tibi venit epistola terra,

Latius ubi aquoreis jungitur Ister aquis.

Si tibi contingit cum dulci vita salute,

Candida fortuna pars manet una mea.

Scilicet, ut semper, quid agam charissime quaris.

Quamvis hoc vel me scire tacentie potes.

SUM miser; hæc brevis est nostrorum summa ma-

Quisquis & offenso Casare vivit, erit. (lorum;

Turba Tomitana quæ sit regionis, & inter

Quos habitem mores, discere cura tibi est.

Mista sit hæc quamvis inter Græcosque Getasq.

Amalè peccatis plus trahit ora Getis.

Sarmatica major, Geticæq. freventia gentis,

Per medias in equis itq. reditq. vias:

In quibus est nemo, qui non coryton, & arcum,

Telaque viperco lurida felle gerat.

Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago;

Non coma, non ullâ barba resecta manu.

*Dextera non segna * præc. dare vulnera cultro, * Fido.*

Quem vindictam lateri barbarus omnis habet.

*Vivis in his * igitur teneretur iussor Ameram; * Hic non*

Hos videt, hos vates audit, amice, tuus

v. f. am

*Atq; utinam vivat, & non moriatur in illis; * oblitus.*

Abst. ab invidiis & tamen umbra locis.

*Carmina quod * vestro saltari nostra theatro, * Pleno.*

Versibus & plaudis scribis, amice, meis:

Nil equidem feci, tu scis hoc ipse, theatris;

Musa nec in plausus ambitiosa mea est.

Non tamen ingratum est quodcumq; oblivis nostri

Impedit, & profugi nomen in urbe refert.

Quamvis interdum, quæ me lassasse recorder,

Carmina devoveo Pieridæque meas:

Cum bene devovi, nequeo tamen esse sine illis,

Vulneribusque meis tela cruenta sequor.

Quæq; modo Euboicis lacerata est fluctibus, audet

Graia Caphareâ currere puppis aquâ.

Non tamen ut lauder, vigilo; curamque futuri

Nominis, utilius quod latuisset, ago.

Curis dare

Detineo studiis animum, falloque labores;

verba.

Experior curis & dare verba meis.

Quid potius faciam desertis solus in oris?

Quamvis malis aliam querere coner opem?

Sive locum specto; locus est inamabilis, & quo

Esse nihil toto tristius orbe potest:

(ni;

Sivi homines; vix sunt homines hoc nomine dig-

Scythæ ne

Quamque lupi, sæva plus feritatis habent

h. mines

Non metuunt leges, sed cedit viribus aquum;

quidem.

Vindictæque pugnaci jura sub ense jacent.

Pellibus & laxis arcent mala frigora brachis;

Oræque sunt longis horrida recta comis.

In paucis extant Græcæ vestigia lingua:

Hæc quoq; jam Gerico barbarâ facta sono est.

*Unus in hoc * nemo est populus, qui forte Latine * Non.*

Quelibet è medio reddere verba queat.

Ipse ego Romanus voces (ignoscite Musæ)

Sarmatico cogor plurima more loqui.

Et pudet, & fateor; jam desuetudine longa
 Vix subeunt ipsi verba Latini mihi.
 Nec dubito quin sint & in hoc non pauca libello
 Barbara: non hominis culpa, sed ipsi loci est.
 Nè tamen Ausoniz perdam commercia lingua,
 Et fiat patrio vox mea muta sono:
 Ipse loquar mecum, desuetiæque verba retracto,
 Et studii repetito signa huius ira mei.
 Sic enim tempusque traho, meque ipse reduco,
 A contemplata semper eoque mali.

Praemium
 Audi rursum.

Carminibus quaero miserarum obliviam rerum;
 Praemia si studio consequar ista, sat est.

ELEGIA IX.

Invehitur in quendam, qui ad se lacessaret.
NON adeo cecidi quamvis abjectus, ut infra
 Te quoque sim, inferius quo nihil esse potest.
 Quae tibi res animos in me facit, improbe? curae
 Casibus insultas, quos potes ipse pati?
 Nec mala te reddunt miretur placidumque jacenti

Forme illae
 cymant
 malis.

Nostra quibus possunt illacrymare ferae?
 Nec metuis dubio fortuna stantis in orbe
 Numen, & exosa verba superba Dea?
 Exiget at dignas ultrix Rhamnusia poenas.
 Imposito calcas quod mea fata pede.
 Vidi ego naufragiumque viros & in aquore mergi
 Et nunquam dixi, Fustior unda fuit.
 Vilia qui quondam miseris alimenta negarat,
 Nunc mendicato pascitur ille cibo

Fortunae
 volubilitas

Passibus ambiguis FORTUNA volubilis errat
 Et manet in nullo certa tenaxque loco.
 Sed modò lata manet, vulcus modò sumit acerbo
 Et tantum constans in levitate sua est.
 Nos quoque floruimus: sed flos fuit ille caducum
 Flammæque de stipula nostra, brevissimum fuit.
 Neve tamen tota capias fera gaudia mente;
 Non est placandi spes mihi nulla dei:
 Vel quia peccavi citra scelus; utque pudore
 Non caret, invidia sic mea culpa caret:
 Vel quia nil ingens, ad finem Solis ab ortu,
 Ideo, cui paret, mitius orbis habet.

Scilicet

scilicet ut per vim non est superabilis ulli,
 Tolle cor ad timidas sic habet ille preces.
 Exemploque Deam, quibus accessurus & ipse est,
 Cum pœna venia plura roganda petam.
 Si numeres anno soles & nubila toto,
 Invenies nitidum sapius * isse diem.
 Ergo nè nimium nostrâ latere ruinâ ;
 Restitui quondam me quoq; posse puta.
 Posse puta fieri, lenito Principe, vultus
 Ut videas modica tristis in urbe meos ;
 Utq; ego te videam causâ graviore fugatum :
 Hæc sunt à primis proxima vota meis.

Dies serena
 ni plures
 quam ne-
 bulosi.
 * Ero.

ELEGIA X.

Cur amici cuiusdam nomen non ponat in
 carminibus suis.

O Tua si sineres in nostris nomina poni
 Carminibus, postus quàm mihi sæpe foret
 Te canerem solum meriti memor, inq; libellis
 Crevisset sine te pagina nulla meis.
 Quid tibi deberem, tota sciretur in urbe ;
 Exul in amissa si tamen urbe legor.
 Te præscus mitem nōset, te serior atas ;
 Scripta vetustatem si modò nostra ferant,
 Nec tibi cessaret doctus benedicere lector :
 Hic te servato vate maneret honor.
 Caesaris est primum munus, quòd ducimus auras ;
 Gratia post magnos est tibi habenda Deos.
 Ille dedit vitam : tuquam dedit ipse tueris,
 Et facis accepto munere posse frui.
 Cùmq; per horreret casus pars maxima nostros,
 Pars etiam credi perituisse velit :
 Naufragiūmq; meum tumulo spectaret ab alto ;
 Nec dederit nanti per freta sæva manum :
 Semineccum Stygia revocasti solus ab unda ;
 Hec quoq; quòd memores possumus esse, tuū est.
 Dii tibi se tribuant cum Casare semper amicos !
 Non potuit votum plenius esse meum.
 Hæc meus arguit, si tu pascere, libellis
 Poneret in multa luce videnda labor.

Dare vix
 tam &
 tueri.

Nunc

Nunc quoq; jam, quamvis est iussa quiescere, quiescit

Nomine invitum, vix mea Musa tenet : *

utq; canem pavidæ nactum visticia ceræ,

* Lucan. * Latrantem frustra, copula dura tenet :

rem.

Utq; fores nondum resecrati carceris acer

Nunc pede nunc ipsâ fronte laceffit equus :

Sic mea lege datâ vincâ atq; inclusa Thalia

Per titulum veriti nominis ire cupit.

Officio le- Nè tamen officio memoris ledaris amici,

dere.

Parebo jussis (parce timere) tuis.

At non pererem, si non meminisse puteres ;

Hoc, quod non prohibet vox tua, gratus ero.

* Solare. Dumq; (quod & breve sit!) lamen* vitale videb

Serviet officio spiritus iste tuo.

ELEGIA XI.

Exilium

triennale.

Queritur se jam tricunium exulare in Ponto

UT sumus in Ponto, ter frigore constitit Ista

Facta est Euxini dura ter unda maris.

At mihi jam videor patriâ procul esse tot anni

Dardana quot Graio Troja sub hoste fuit.

Stare putes, adeò procedunt tempora tarde ;

Et peragit lentis passibus annus iter.

Nec mihi solstitium quicquâ de noctibus aufert

Efficit angustos nec mihi bruma dies.

Scilicet in nobis rerum natura novata est,

Cumque meis curis omnia longa facit.

An peragunt solitos communia tempora motum

Suntq; magis vitæ tempora longa mea ?

Litus Eu-

xinium.

Quem tenet Euxinus mendax cognomine Ponto

Et Scythici verè terra sinistra freti.

Innumera circum gentes fera bella minantur

Quæ, nisi de raptò, vivere turpe putant.

Nil extrâ tutum est ; tumulus descenditur in

Atrenibus exiguis, ingenioque loci.

Quid minimè credas ; ut aves, densissimus bos

Advolat, & prædam vix bene visus agit.

Sæpe intra maros, clausis venientia portis

Per medias legimus noxia tela vias.

Est igitur rarus qui jam colere audeat ; isque

Hac avat infelix, hac tenet arma manu.

sub galea passor jactis pice cantat avenis : —

Præque luce pavidae bella verentur oves.

Vix opte cesserat defendimur ; & tamen intus

Missa est Graiis barbara turba metum.

Quippe simul nobiscum habitat discrimine nullo

Barbarus, & rectè plus quoq; parie tenet.

Quos, ut non timeas, possis odisse, videndo

Pellibus & longâ * tempora tecta comâ.

Hos quoq;, qui geniti Graia creduntur ab urbe,

Pro patrio cultu Persico brachia tegit.

Exercent illi socia commercia lingæ ;

Per gesium res est significanda mihi.

Barbarus hic ego sum, quia non intelligor ulli,

Derident stolidi verba Latina Getæ :

Mæque palàm de me tuò mala sæpe loquuntur ;

Forssitan objiciunt exiliùmque mihi.

Utrq; sit, in me aliquid, si quid dicentibus illis

Abxuerim quorries, adnuerimque, putant.

Adde, quòd injustum rigido jus dicitur ense ;

Dantur & in medio vulnera sæpe foro.

Oduram Lahefin, quæ tam grave fidus habenti

Fila dedit vitæ non breviora mea !

Quòd patriæ vulcu, vestroque caremus amici ;

Quòd sic in Scythicis gentibus esse queror :

Utraq; pœnæ gravis merui tamen urbe carere,

Non merui tali forssitan esse loco.

Quid loquor ab demens ipsam quoq; perdere vitæ

Cæsaris offenso numine, dignus eram.

ELEGIA XII.

Ad uxorem, quod quidam cam exulis uxorem vocasset.

Quòd te rescio quis per jurgia dixerit esse

Exulis uxorem, littera quæstæ tua est.

Indolui, non iam mea quod fortuna malè audit,

Qui jam consuevi fortiter esse miser :

Quam quæta, cui minimè velle, sum causa pudoris ;

Tôque reor nostris erubuisse malis.

Perfer, & obdura : multò graviora tulisti,

Eripuit enim me Principis ira tibi.

Fallitur

Barbara
Græcis
permixta.

* Corpora,

Ovidius
geſu lo-
cutus.

Jus arma-
tum.

Fallitur ille tamen, quo iudice nominor exul;
Mollior est culpam poena secuta meam.

Maxima poena mihi est, ipsum offendisse; prius
Venisset mallem funeris hora mihi.

Quassa quidem nostra est, non mersa, nec obruta
Utq; caret portu, sic tamen extat aquis.

Nec vitam, nec opes, nec jus mihi civis ademit
Qui merui vitio perdere cuncta meo.

Sed quis peccato facinas non adfuit ullum,
Nil nisi me patrii iussit abesse focis.

Utq; alii, quorum numerum comprehendere non est
Caesareum numen sic mihi mite fuit.

Ipse religati, non exulis uciur in me

Nomine: tuta suo iudice causa mea est.

Fure igitur laudes, Caesar, pro parte virili
Carmina nostra tuas qualiacunq; canunt.

Fure Deos, ut adhuc cœli tibi limina claudant
Tēque velint sine se cōmprecor esse * deum.

Oportat idem populus: sed ut in mare flumina vadant
Sic solet exigua currere rivus aqua.

At tu fortunam, cujus vocor exul ab ore,
Nomine mendaci parce gravare meum.

ELÉGIA XIII.

Ad amicum, qui monebat ut exilium ca-
minibus oblectaret.

Scribi ut oblectem studio lacrymabile tempus
Nē pereant turpi pectora nostra situ.

Difficile est quod, amice, moneas, quis carmina
Sunt opus, & pacem mentis habere volunt.

Nostra per adversas agitur fortuna procellas;
Sorte nec ulla meā tristior esse potest.

Exigis ut priamus natorum in funere * plaudat
Et Niobe festos ducat ut orba choros.

Luētibus, an studio videor debere tencri;
Solut in extremos jussus amire Getas?

Des licet invalido pectus mihi robore fultum,
Fama refert Anyti quale fuisse reo:

Frastra cader tanta sapientia mole ruina;
Plus valet humanis viribus ira Dei.

Nihil a-
demptum
Ovidio,
nisi jui ur-
bit.

* Dic.

* Ludat.

Ira Dei.

Ille senex dictus sapiens ab Apolline, nullum
scribere in hoc casu sustinisset opus.

Ut veniant patria, veniant oblivia nostri,
Omnis & admissi sensus abesse queat :

At timor officio fungi vetat ipse quieto ;
Cinsus ab innumero me tenet hoste locus.

Adde, quod ingenium longâ rubigine lasum Ingenium
Torpet, & est multè, quàm fuit antè, minus. etiam ru-

Fertilis assiduo si non renovetur aratro, b go occu-
Nil nisi cum spinis gramen habebit * humus. pat.

Tempore qui longo steterit, malè currit, & inter * Ager.

Carceribus missos ultimus ibit equus.
Veritur in teneram cariem, rimisque debiscit,
Siqua diu solitis cymba vacavit aquis.

Me quoq; despecro (fuerim cum parvus & antè)
Illi, qui fueram, posse redire parem.

Contudit ingenium patientia longa malorum ;
Et pars antiqui nulla vigoris adest. (est,

Sape tamen nobis ut nunc quoq; sumpta tabella
Inq; suos volui cogere verba pedes : (nis,

Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cer-
Digna sui domini tempore, digna loco.

Deniq; NON parvas animo dat gloria vires ; Ferenda
Et facunda facis pectora laudis amor. laudis a-

Nominis & fama quondam fulgore trahabar, mor fa-
Dum tulit antennis aura secunda meas. cundos fa-

Non aded est bene nunc, ut sit mihi gloria cura ; cit.

Si liceat, nulli cognitus esse velim.
At, quia cessarunt primò bene carmina, suades

Scribere, successus ut sequar ipse meos ?
Pace novem vestrà liceat dixisse sorores,

Vos estis nostræ maxima causa fugæ. Perillus
Atq; dedit justas tauri fabricator abeni,

Sic ego de pœnas artibus ipse meis.
Nil mihi debebat cum versibus amplius esse ;

Sed fugerem meritis naufragus omne fretum.
At puto, si demens studium fatale retentem,

Hic mihi præbebit carminis arma locus.
Non liber hinc ullus, non qui mihi commodet aurè

Verbaque significent quid mea videri, adest.
Omnia

* Omnia *Omnia barbariae loca sunt, vocisque ferina;*
 quæ pos- * *Omnia sunt Getici plena timore soni.*
 sunt plena *Ipse mihi videor jam dedidiciſſe Latine;*
 timore ſo- *ſam didici Geticè Sarmaticæque loqui.*
 nant. *Nec tamen, ut verum fatear tibi, noſtra teneri*
Naſo Ge- *A componendo carmine Muſa poteſt.*
 ticem lin- *Scribimus, & ſcriptos abſumimus igne libello;*
 guam cal- *Exitus eſt ſtudii parva favilli mei.*
 luit. *Nec poſſum, & cupio non ullos ducere verſus;*
Ponitur id circo noſter in igne labor.
Nec niſi pars caſu flammis eripta, dolòve,
Ad vos ingeniū pervenit ulla mei.
Sic utinam, quæ nil metuentem tale magiſtrum
Perdidit, in cineres ars mea verſa foret!

ELEGIA XIV.

*Ad amicum, quod literas non daret, cum
 taceret cætera*

Hanc tuus è Getico mittit tibi Naſo ſaluſ;
 Mittere ſi quiſquam, quo caret ipſe, poteſt.
 Eger enim traxi cortagia corpore mentis,
 Libera tormento pars mihi nequa vacet.
 Pèrque dies multos lateris cruciatibus urar;
 Sic quoq; non modico frigore læſit hyems.
 Si tamen ipſe vales, aliqui nos parte valem;
 Quippi mea eſt humeris ſulta ruina tuis.
 Qui mihi cùm dederis ingentia pignora, cùmque
 Per numeros omnes hoc tu cave caput:
 Quod tua me raro ſolatur epiſtola, peccas;
 Rémque piam præſtas, & mihi verba negaſi.
 Hoc, preceſ, emenda: quod ſi correxeris unum,
 Nullus in egregio corpore neque erit.
 Pluribus accuſem, fieri niſi poſſet ut ad me
 Littera non veniat, miſſa ſit illa tamen.
 Dii faciant ut ſit temeraria noſtra querela,
 Tèq; putem falſò non memininiſſe mei.
 Quod preceſ, eſſe liquet: neq; enim mutabile
 Credere me fas eſt peſtoris eſſe tui.
 Cæna priuſ gelido deſit abſinthia Ponto,
 Et careat dulci Trinacris Hylia thymo;

Immemorem quàm te quisquam convincat amici;

Non ità sunt fati flamina nigra mei.

Tu tamen ut falsa possis quocq; pellere culpa

Crimina, quod non es, nè videre cave.

Atq; solebamur consumere longa loquendo

Tempora, sermone deficiente die:

Sic ferat, ac reserat tacitas nunc littera voces,

Et peragant linguæ charta manûsque vices.

Quod tibi nè nimium videar diffidere, sisq;

Verbis hoc paucis admonuisse satis:

Accipe, quo semper finitur epistola verbo,

Atq; meis distent ut tua fata, Vale.

ELEGIA XV.

Ad uxorem, quod suis libris sit æterna.

Quanta tibi dederim nostris monumenta libellis,

O mihi me conjux charior, ipsa vides.

Deirabat auctori multum fortuna licebit;

Tu tamen ingenio clara ferere meo.

Dumq; legar, pariter mecum tua fama legetur:

Non potes in mæstos omnis abire rogos.

Cumq; viri casu possis misera videri,

Invenies aliquas, quæ, quod es, esse velint;

Quæ te, nostrorum cum sis in parte malorum,

Felicem dicant, invidiamq; tibi.

Non ego divitias dando tibi plura dedissem;

DIVITIS ad manes nil feret umbra suos.

Perpetui fructum donavi nominis; idque

Quo dare nil potui munere majus, habes.

Adde, quod & rerum sola es tutela mearum;

Ad te non parvi venit honoris onus:

Quod nunquam vox est de te mea muta, tuique

Judicii debes esse superba viri.

Quæ nè quis possit temeraria dicere, persi;

Et pariter serva meq; piàmque fidem.

Nam tua, dum stetimus, turpi sine crimine mansit

Et tantum probitas irreprehensa fuit.

Par eadem nostris nunc est tibi facta ruina;

Conspicuum virtus hinc tua ponat opus. (est,

ESSE bonæ facile est, ubi quod vetat esse remotum

Et nihil offit nupta quod obftet habet.

Nigra flamina.

Divitis id inferos non perveniat.

Vera ami-
cicia.

* Si qua ta-
men pretii
sibi merces
ipsa petiti
est.

Fides Pe-
nelopea.

* At nec
nil opus
est.

Fide opus
est erga a-
micos.

Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo,
Id demum est pietas, id socialis amor. (bernat;
RARA quidem est virtus, quam non fortuna gu-
Qua mauat stabili, cum fugit illa, pede.
* Si tamen est pretium cui virtus ipsa peritum;
Inq. parum laetis arduo rebus adest:
Si tempas muneres, per secula nulla tacetur;
Et loca mirantur quâ patet orbis iter.
* Afficis ut longo teneat laudabilis ævo
Nomen inex. inctum Penelopea fides?
Cernis ut Admeti cauteletur, & Hectoris uxor?
Ausâque in accensos Hippias ire rogos?
Ut vivat famâ conjux Philaceia, cuius
Iliacum primo vir pede preffit humum?
* Nil opus est morte pro me; sed amore fidêque:
Non ex difficili fama petenda tibi est.
Nec te credideris, quia non facis ista, moneri:
Vela damus, quamvis remige pappis eat.
* Qui monet ut facias, quod jam facis, ille monen-
Laudat, & hortatu comprobat acta suo. (de

FINIS.

